

IV

(Drugi akti)

EVROPSKI GOSPODARSKI PROSTOR

SKUPNI ODBOR EGP

ODLOČBA NADZORNEGA ORGANA EFTA

št. 318/05/COL

z dne 14. decembra 2005

o zaključku postopka uradne preiskave po členu 1(2) iz dela I Protokola 3 k Sporazumu o nadzoru in sodišču glede izvzetja iz plačila taks za listine in pristojbin za registracijo v zvezi z ustanovitvijo podjetja Entra Eiendom AS (Norveška)

NADZORNI ORGAN EFTA JE –

OB UPOŠTEVANJU NASLEDNJEGA:

OB UPOŠTEVANJU Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru ⁽¹⁾ ter zlasti členov 61 do 63 Sporazuma in Protokola 26 k Sporazumu,

I. DEJSTVA

1. Postopek in korespondenca

OB UPOŠTEVANJU Sporazuma med državami EFTE o ustanovitvi nadzornega organa in sodišča ⁽²⁾ ter zlasti člena 24 in člena 1 v delu I Protokola 3 k Sporazumu,

OB UPOŠTEVANJU smernic Organa ⁽³⁾ o uporabi in razlagi členov 61 in 62 Sporazuma EGP,

OB POZIVU zainteresiranih strank, da predložijo svoje pripombe v skladu z zgoraj navedenimi določbami ⁽⁴⁾, in ob upoštevanju njihovih pripomb,

Z dopisom z dne 22. maja 2002 (Dok. št.: 02-3856 D) je Organ zahteval od norveške vlade, da predloži vse ustrezne informacije v zvezi z ustanovitvijo podjetja Entra Eiendom AS (v nadaljnjem besedilu „Entra“) in tako Organu omogoči presojo o tem, ali je ustanovitev podjetja v skladu s pravili o državni pomoči. Norveški organi oblasti so odgovorili z dopisom Misije Norveške pri Evropski uniji z dne 25. junija 2002, ki je posredoval dopis Ministrstva za delo in vladno upravo z dne 20. junija 2002; oba dopisa je Organ prejel in evidentiral 26. junija 2002 (Dok. št.: 02-4850 A).

Organ je z dopisom z dne 10. oktobra 2002 (Dok. št.: 03-7036 D) zahteval dodatne informacije. Dopis obravnava, pod točko 1, izvzetje iz plačila taks za listine in pristojbin za registracijo v zvezi s spremembo lastništva nepremičnin, in pod točko 2, odbitek od ocenjene vrednosti na osnovi posebnih pogojev odpovedi. Norveški organi oblasti so predložili dodatne informacije z dopisom Misije Norveške pri Evropski uniji z dne 14. novembra 2002, ki je posredoval dopis Ministrstva za trgovino in industrijo z dne 7. novembra 2002; oba dopisa je Organ prejel in evidentiral 14. novembra 2002 (Dok. št.: 02-8219 A).

⁽¹⁾ V nadaljnjem besedilu Sporazum EGP.

⁽²⁾ V nadaljnjem besedilu Sporazum o nadzoru in sodišču.

⁽³⁾ Procesna in materialna pravila na področju državne pomoči (Smernice o državni pomoči), ki jih je sprejel in izdal Nadzorni organ EFTA 19. januarja 1994. Objavljeno v Uradnem listu L 231, 3.9.1994. Smernice o državni pomoči so na voljo na spletni strani Organa: www.eftasurv.int

⁽⁴⁾ Odločba št. 132/04/COL. Odločba o sprožitvi formalnega postopka preiskave je bila objavljena v UL C 319, 23.12.2004, str. 17 in v Dopolnilu EGP št. 64 istega dne, str. 46. Odločba je prav tako dostopna na spletni strani Organa: http://www.eftasurv.int/fieldsofwork/fieldstateaid/stateaidregistry/sadecinor04/132_04_entra.DOC

S telefaksom Ministrstva za trgovino in industrijo z dne 9. decembra 2002, ki ga je Organ prejel in evidentiral istega dne (Dok. št.: 02-8912 A), je norveška vlada od Organa zahtevala zagotovitev sklepa v primeru glede ustanovitve podjetja Entra. Z dopisom Misiji Norveške pri Evropski uniji z dne 17. decembra 2002 (Dok. št.: 02-9062 D) je Organ obvestil norveške organe oblasti, da Organ lahko zaključi tisti del primera, ki se nanaša na odbitek od ocenjene vrednosti na podlagi posebnih pogojev odpovedi, če predložijo dodatno natančno in podrobno dokumentacijo v zvezi s tem vprašanjem.

Takšna podrobna dokumentacija je bila predložena s telefaksom Ministrstva za trgovino in industrijo z dne 23. januarja 2003, ki ga je Organ prejel in evidentiral istega dne (Dok. št.: 03-424 A). Z dopisom Misiji Norveške pri Evropski uniji z dne 31. januarja 2003 (Dok. št.: 03-588 D) je Organ obvestil norveške organe oblasti, da – ker očitno ni bila vključena nobena pomoč – „ne bo ugovarjal oceni vrednosti iz otvoritvene bilance premoženja, prenesene z norveške države na podjetje Entra Eiendom AS.“ Vendar je Organ poudaril, da ta izjava ne vpliva na vprašanje taks za listine in pristojbin za registracijo.

Organ je z dopisom z dne 2. aprila 2003 (Dok. št.: 03-1827 D) še enkrat izpostavil vprašanje izvzetja iz plačila pristojbin za registracijo in trošarin ter od norveške vlade zahteval predložitev dodatnih informacij in pojasnil. Norveški organi oblasti so dodatne informacije predložili z dopisom Misije Norveške pri Evropski uniji z dne 5. junija 2003, ki je posredoval dopis Ministrstva za trgovino in industrijo z dne 4. junija 2003; oba dopisa je Organ prejel in evidentiral 10. junija 2003 (Dok. št.: 03-3631 A).

Organ je 16. junija 2004 sprejel odločitev o sprožitvi formalnega postopka preiskave (Dok. št.: 132/04/COL). Odločba o sprožitvi formalnega postopka preiskave je bila objavljena 23. decembra 2004.

Norveški organi oblasti so s telefaksom z dne 13. avgusta 2004 (Dogodek št.: 290206) in dopisom Misije Norveške pri Evropski uniji z dne 17. avgusta 2004, ki ga je Organ prejel in evidentiral 18. avgusta 2004 (Dogodek št.: 290456), zaprosili za enomesečno podaljšanje roka za predložitev pripomb.

Organ je z dopisom z dne 17. avgusta 2004 (Dogodek št.: 290305) odobril enomesečno podaljšanje roka.

Norveški organi oblasti so s telefaksom z dne 16. septembra 2004 (Dogodek št.: 292867) in dopisom Misije Norveške pri EU z dne 20. septembra 2004, ki je posredoval dopis Ministr-

stva za trgovino in industrijo z dne 16. septembra 2004 in ki ga je Organ prejel in evidentiral 21. septembra 2004 (Dogodek št.: 293392), predložili svoje pripombe na uvodno odločbo. Norveški organi oblasti so sklenili, da izvzetje iz plačila taks za listine in pristojbin za registracijo, predvideno v ustanovitvi Entre, ne predstavlja državne pomoči v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP.

Organ ni prejel nobenih pripomb na uvodno odločbo od drugih zainteresiranih strank v roku enega meseca po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Odvetniška pisarna Selmer kot zastopnica podjetja Entra je z dopisom z dne 4. maja 2005, ki ga je Organ prejel in evidentiral dne 9. maja 2005 (Dogodek št.: 318691), posredovala pripombe na odločbo Organa o sprožitvi formalnega postopka preiskave (glej točko 3.4 spodaj).

Razprava o primeru je potekala na srečanju v Oslu 19. maja 2005 ob prisotnosti predstavnikov različnih norveških ministrstev in predstavnikov Organa.

Norveški organi oblasti so s telefaksom Ministrstva za modernizacijo (Ministry of Modernisation) z dne 26. julija 2005 (Dogodek št.: 327938) in z dopisom Misije Norveške pri EU z dne 1. avgusta 2005, ki ga je Organ prejel in evidentiral 3. avgusta 2005 (Dogodek št.: 329110) in ki je posredoval dopis Ministrstva za trgovino in industrijo (Ministry of Trade and Industry) z dne 30. junija 2005, predložili nadaljnje informacije o tem, ali izvzetje iz plačila predstavlja gospodarsko prednost za podjetje Entra. Ministrstvo za trgovino in industrijo je sklenilo, da izvzetje iz plačila ne predstavlja prednosti za podjetje Entra.

2. Ustanovitev podjetja Entra

2.1 Predlog za ustanovitev nove družbe z omejeno odgovornostjo

Norveška vlada je 4. junija 1999 predstavila preoblikovanje javne organizacije, Direktorata za javno gradnjo in lastnino („Statsbygg“), in ustanovitev podjetja Entra (⁽¹⁾). Istega dne je vlada predstavila poseben zakon o preusmeritvi dela nepremičninskih dejavnosti organizacije Statsbygg v družbo z omejeno odgovornostjo, da bi tako rešila nekatera prehodna vprašanja glede preoblikovanja in ustanovitve Entre (⁽²⁾). Odstavek 3 tega

(¹) „St prp nr 84 (1998–99) Om ny strategi for Statsbygg og etablering av Statens utleiebygg AS“. Prvotno ime podjetja se je glasilo „Statens utleiebygg AS“. V nadaljnjem besedilu se „Entra“ uporablja za Entra Eiendom AS in Statens utleiebygg AS.

(²) „Ot prp nr 83 (1998–99) Om lov om omdanning av deler av Statsbyggs eiendomsvirksomhet til aksjeselskap“. Zakon z dne 18. februarja 2000, št. 11.

zakona (v nadaljnjem besedilu „*sporni zakon*“) določa, da je ponovna registracija v zemljiški knjigi in drugih javnih registrih izvedena kot sprememba imena. Zaradi tega podjetju Entra ni bilo treba plačati taks za listine in pristojbin za registracijo, pa je vseeno postalo lastnik v zemljiški knjigi.

Statsbygg je upravni organ („*Forvaltningsbedrift*“), odgovoren Ministrstvu za modernizacijo (Ministry of Modernisation). Statsbygg v imenu norveške vlade deluje kot upravljavec in svetovalec pri gradbenih in nepremičninskih poslih ter vladnim organizacijam ponuja poslovne prostore. Statsbygg je nadaljeval s poslovanjem in upravljanjem premoženja, ki ni bilo preneseno na podjetje Entra. Statsbygg trenutno upravlja približno 2,2 mio m² talne površine na Norveškem in v tujini. Premoženjski portfelj sestavljajo poslovne stavbe, šole, bivališča in specializirane stavbe po vsej državi ter ambasade in rezidence zunaj Norveške. Letni proračun stavb je približno 2,3 milijarde NOK (približno 228 milijonov EUR) Statsbygg ima 669 zaposlenih (oktober 2005) ⁽¹⁾.

V St. prp. nr. 84 (1998–1999) je med drugim navedeno, da je namen preoblikovanja razjasniti različne vloge Statsbyggga in doseči bolj učinkovito uporabo stavb v državni lasti. Da bi zagotovili boljše okvirne pogoje za tisti del Statsbyggga, ki je v konkurenci z drugimi zasebnimi podjetji, naj bi stavbe v uporabi na konkurenčnem trgu („*konkuransutsatte bygg*“) ločili od stavb za posebne namene. Tako bi postale del novega nepremičninskega portfelja v lasti podjetja Entra. Vlada je kot kasnejšo možnost navedla prodajo dela podjetja zasebnim interesom.

Entra ima v svojem statutu naslednjo določbo o predmetu poslovanja: „Glavni namen podjetja je zagotavljanje poslovnih prostorov za državne ustanove. Podjetje lahko poseduje, kupuje, prodaja in upravlja nepremičnine, posluje z njimi ter opravlja druge s tem povezane posle. Podjetje prav tako lahko poseduje delnice ali deleže in sodeluje v drugih podjetjih, ki opravljajo dejavnosti, podobne omenjenim v prejšnjem stavku“ (neuraden prevod Organa).

2.2 Otvoritvena bilanca podjetja Entra

V predlogu, predstavljenem Parlamentu, je norveška vlada pripravila osnovna načela za prenos sredstev na novo podjetje. Vlada ni sprejela nobenih sklepov glede dejanske vrednosti sredstev za prenos. Pravzaprav je navedla, da bo to vprašanje obravnavano pozneje: „*zaključna otvoritvena bilanca podjetja bo predstavljena v proračunu za leto 2000*“ ⁽²⁾. Prav tako ni določila nobene posebne metodologije za določanje te vrednosti.

V obdobju od 4. junija 1999 do končne ocene, določene s kraljevo uredbo z dne 22.6.2000, je bila vrednost sredstev za prenos podvržena obsežni preiskavi. Cilj je bil določiti pravilno vrednost transakcije v skladu z načeli iz Predloga št. 84 (1998–99) za prenos sredstev. Obravnavali so več metod in predpostavk, ki so privedle do te cene.

Statsbygg je najprej zahteval, da vrednost premoženja za prenos oceni neodvisni svetovalec iz podjetja Catella Eiendom Consult AS (CEC). Ta ocena je bila opravljena v skladu z okvirom za ocenjevanje Norveškega združenja ocenjevalcev in nadzornikov (Norwegian Valuers and Surveyors Association – NTF) tako, da so ovrednotili vsako nepremičnino posebej in nato sešteli posamezne nepremičnine do vrednosti celotnega portfelja. Končni rezultat je bil 3 852 110 000 NOK. Revizijo te ocene je kasneje opravilo Norveško združenje ocenjevalcev in nadzornikov, ki je zaključilo, da je končna vrednost sprejemljiva, ampak previdno ocenjena.

Statsbygg je nato opravil lastno oceno sredstev. Uporabili so drugo metodologijo. Namesto da bi obravnavali vsako nepremičnino kot ločen izračun, prištet vsoti, so za osnovo svojih izračunov uporabili metodo diskontiranih denarnih tokov za celotni portfelj. Končni rezultat je bil 3 137 500 000 NOK.

Ministrstvo za javno upravo (Ministry of Administration) je nato prav tako opravilo oceno na osnovi enakih načel kot Statsbygg, vendar z drugačnimi predpostavkami. Končni rezultat je bil 3 337 500 000 NOK.

Razpon med najvišjimi in najnižjimi ocenami na tej točki je bil 714 610 000 NOK ali razlika 22 % glede na najnižjo predpostavljeno ceno. Brez navajanja nadaljnjih podrobnosti je treba omeniti, da se uporabljene metode med seboj občutno razlikujejo. To je ugotovila tudi neodvisna revizija, ki jo je izvedlo podjetje PricewaterhouseCoopers (PWC), pri kateri so ocenili tri zgoraj omenjene vrednosti.

Podjetje PWC je v svoji oceni je zaključilo, da bi bilo bolj podrobno primerjavo med tremi ocenami glede na velike metodološke razlike zapleteno izvesti in, kar je še bolj pomembno, bila bi brez bistvenega pomena. Zaključili so, da so „*po našem mnenju vse tri vrednosti znotraj razumnega razpona*“. Poleg tega je podjetje PWC poudarilo, da je nemogoče priti do številke, ki bi jo lahko upoštevali kot „pravilno“ vrednost. Namesto tega bi ta cena lahko postala predmet pogajanj med strankami in bi tako nihala glede na postavljene predpostavke.

⁽¹⁾ Vir: <http://www.statsbygg.no/english/>

⁽²⁾ Neuraden prevod Organa.

Ministrstvo se je odločilo za ponovno oceno vrednosti. Po obsežni razpravi o tem, ali naj dejstvo, da so vladne agencije lahko prekinile svoje najemnine z dvanajstmesečnim odpovednim rokom, vpliva na tržno vrednost premoženja ali ne, so vrednost premoženja določili na 2 837 550 000 NOK. Ta vrednost je bila predložena stortingetu (norveškemu parlamentu) ⁽¹⁾ v povezavi z državnim proračunom za obdobje 1999–2000, vendar je bila predlogu dodana pridržana pravica vlade, da opravi končne prilagoditve.

Ministrstvo je uveljavilo to pravico do prilagoditve zaključne bilance in je med drugim prilagodilo nekatere najemne pogodbe podjetja Entra in s tem ponovno spremenilo predpostavke modela ter tako doseglo višjo vrednost. S kraljevo odločbo je bila vrednost v zaključni otvoritveni bilanci določena na 3 222 871 000 NOK.

Postopek je povzet spodaj. Kot je videti, razpon predlaganih vrednosti sega od 3 852 110 000 NOK do 2 837 550 000 NOK. To razliko 1 014 560 000 NOK ali 35 % glede na najnižjo ceno lahko pojasnimo z razlikami v uporabljeni metodologiji, pa tudi s predpostavkami, izdelanimi v različnih modelih.

Ocena podjetja Catella Eiendoms Consult (CEC) ⁽¹⁾	3 852 110 000 NOK
Priporočilo organizacije Statsbygg	3 137 500 000 NOK
Ocena ministrstva	3 337 500 000 NOK
Ponovna ocena ministrstva zaradi pogojev odpovedi ⁽²⁾	2 837 550 000 NOK
Zaključna otvoritvena bilanca ⁽³⁾	3 222 871 000 NOK

⁽¹⁾ Dopis „Porteføljeverdning konkurransebyggene Statsbygg“ Statsbyggju z dne 10. avgusta 1999, ki je vsebovalo ocene podjetja CEC.

⁽²⁾ „St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 10 (1999–2000) Om etablering av Statens utleiebygg AS“.

⁽³⁾ „Statens utleiebygg AS – Fastsettelse av åpningsbalanse og endelige bevilgninger til egenkapital og lån“. Kongelig resolusjon av 22.6.2000.

Zaključna otvoritvena bilanca je bila osnovana na metodi diskontiranih denarnih tokov celotnega portfelja, kot jo je Statsbygg uporabil v svojem prvotnem priporočilu, vendar s spremembami v predpostavkah.

Podjetje Entra je bilo prvotno ustanovljeno kot „minimalno“ podjetje na osnovi denarnih prispevkov. Premoženje, kapital in osebje (sredstva in obveznosti) so bili naknadno preneseni z države na podjetje Entra v zameno za izdane delnice z veljavnostjo od 1. julija 2000. Lastništvo in pravice za zadevno

premoženje so bili preneseni z norveške države na podjetje Entra in registrirani v imenu Entre. Takse za listine in pristojbine za registracijo niso bile plačane na osnovi zakona o ustanovitvi podjetja Entra. Podjetje je družba z omejeno odgovornostjo v 100-odstotni lasti norveške države.

Prihodek poslovanja podjetja (skupine ⁽²⁾) je v letu 2004 znašal 1 072 milijona NOK (približno 128 milijonov EUR ⁽³⁾), dobiček pred davkom pa 134 milijonov NOK (približno 16 milijonov EUR). Uskupinjeni kapital skupine (knjigovodska vrednost) z dne 31.12.2004 je znašal 1 288 milijonov NOK (približno 154 milijonov EUR). Ob koncu leta je premoženjski portfelj (knjigovodska vrednost) skupine znašal 8 768 milijonov NOK (približno 1 047 milijonov EUR). V podjetju Entra je bilo z dnem 31.12.2004 zaposlenih 133 ljudi. Skupno premoženje sestavlja okrog 110 nepremičnin, kar znaša približno 900 000 m² ⁽⁴⁾.

Norveški organi oblasti ocenjujejo simulirano kumulativno taks za listine na 80 571 775 NOK, vnaprej izračunane pristojbine za registracijo pa na 147 300 NOK (150 nepremičnin * 982 NOK), kar skupaj znaša 80 719 075 NOK (približno 9,87 milijonov EUR) ⁽⁵⁾.

3. Ocena norveške vlade o tem, ali je izvzetje iz plačila taks za listine in pristojbin za registracijo v skladu z določbami sporazuma EGP glede državne pomoči

3.1 Ocena vlade, predstavljena v povezavi z ustanovitvijo podjetja Entra

Norveška vlada je oceno o tem, ali je izvzetje iz plačevanja taks s koleki in pristojbin za registracijo v skladu z določbami Sporazuma EGP glede državne pomoči, dala v Predlogu št. 84 (1998–99), poglavje 7.6.1. Besedilo se glasi (neuraden prevod Organa):

„Naslednje vprašanje je, ali je podjetje lahko oproščeno pristojbine za registracijo prenosa lastninske pravice s Statsbyggja na podjetje Statens utleiebygg AS in s tem plačila pristojbine za registracijo in trošarine. V skladu s poglavjem 6 zakona o sodnih stroških in členom 7 zakona o taksah za listine se takse v povezavi z registracijo dokumentov o prenosu lastniških pravic plača v državno blagajno. Obveznost plačila stroškov torej zapade šele takrat, ko je prenos pravic registriran v zemljiški knjigi. Za spremembo imena v zemljiški knjigi ni treba plačati trošarine.“

⁽²⁾ Skupino poleg podjetja Entra Eiendom AS sestavljajo še Entra Service AS, Universitetsgaten 2 AS, Biskop Gunnerus gate 14 AS, Instituttveien 24 AS, Entra Kultur 1 AS, Langkaia 1 AS, Kr Augustgate 23 AS, Nonnen utbygging AS in Krambugt 3 AS. Vir: Letno poročilo 2004. Glej http://www.entraeiendom.no/files/Entra_Eiendom_Arsrapport_2004.pdf

⁽³⁾ Povprečni menjalni tečaj za 2004: 1 EUR = 8,3715 NOK.

⁽⁴⁾ Vir: letno poročilo podjetja Entra 2004.

⁽⁵⁾ Menjalni tečaj z dne 30. junija 2000: 1 EUR = 8,1815 NOK.

⁽¹⁾ „St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 10 (1999–2000) Om etablering av Statens utleiebygg AS“.

Ministrstvu se zdi zelo negotovo, ali bo delitev premoženja med državo in podjetjem Statens utleiebygg AS zajemala tudi prenos pravic, ki ga je treba vpisati v zemljiško knjigo. Bolj naravno se zdi, če nastali položaj obravnavamo kot organizacijsko spremembo v državnem premoženjskem portfelju, pri kateri bo država obdržala registrirane pravice do premoženja. To ni vprašanje prenosa pravic, ampak le spremembe imena v zemljiški knjigi. Posledično nastali položaj ne zahteva plačila trošarin. Podjetju torej ni treba plačati pristojbin za registracijo in trošarin. Kljub temu pa ministrstvo v ločenem predlogu Odelstingu (spodnji zbornici norveškega parlamenta) predlaga, da je ponovna registracija v zvezi z organizacijskimi spremembami izvedena le kot sprememba imena. V zvezi z zemljiško knjigo bo to izključilo potrebo po prenosu pravic. Odločba pomeni, da zanesljivo ne bo potrebe po prenosu pravic. Predlog je v skladu s pravili, ki so bili predloženi v povezavi z drugimi preoblikovanji v podjetja v državni lasti, glej npr. Akt z dne 24. junija 1994 št. 45 o ustanovitvi Televerketa kot družbe z omejeno odgovornostjo in Akt z dne 22. novembra 1996 št. 65 o ustanovitvi poštnega podjetja v lasti države, člen 73. Vprašanje je, ali takšna praksa družbe z omejeno odgovornostjo postavlja v drugačen konkurenčni položaj kot zasebna podjetja, ki ločijo dele svoje premoženjske dejavnosti in jih oblikujejo v družbo z omejeno odgovornostjo, ki je povsem v njihovi lasti.

Nadzorni organ EFTA je objavil smernice o uporabi državne pomoči v členu 61 Sporazuma EGP v povezavi s finančnimi transakcijami med javnimi podjetji in organi, glej smernice o državni pomoči, poglavji 19 in 20. Glede na te smernice je osrednje ocenjevalno merilo tega, ali državna pomoč obstaja ali ne, tako imenovano „načelo tržnega vlagatelja“. To pomeni, da mora država v svoji gospodarski ureditvi ukrepati tako, kot bi se v enakem položaju obnašal zasebni vlagatelj do podobnega ali primerljivega zasebnega podjetja.

Norveški zakoni izhajajo iz tega, da je prenos lastniških pravic z enega na drug pravni subjekt registriran zato, ker šele tako postane veljaven v povezavi s tretjim subjektom. Zasebni vlagatelj bodo torej na začetku dolžni registrirati prenos pravic in plačati takse s koleki. Podobno izhodišče določa, da je družba z omejeno odgovornostjo v državni lasti na podoben način dolžna registrirati prevzem pravic od države.

Po drugi strani je malo verjetno, da bi razumen vlagatelj izbral rešitev, s katero bi pri ločitvi dela podjetja, ki se ukvarja z nepremičninami, registriral prenos pravic in bil posledično primoran plačati trošarino. Ker bi takšen prenos pravic podjetje

drago stal, si je težko predstavljati, da bi razumen vlagatelj izbral takšno rešitev. Bolj verjetno je, da bi nekdo izbral rešitev, pri kateri se lahko izogne plačilu pristojbin, na primer zadržanje pravic v matičnem podjetju ali oblikovanje holdinga. Te možnosti državi niso na voljo. Ko se država odloči postati udeleženec na trgu, je bolj pripravno ločiti ta del posla in ga organizirati v ločenem podjetju. Zato je država v položaju, kjer mora prenesti premoženje na drugo pravno osebo. To močno zagovarja registracijo prenosa pravic v skladu s pravili državne pomoči.

Ministrstvo mora torej predvidevati, da izjema iz zahteve za registracijo prenosa pravic ne bo postavila podjetja Statens utleiebygg AS v drugačen konkurenčni položaj kot v takšnega, ki pripada zasebnemu vlagatelju na trgu. Izjema ni v nasprotju s Sporazumom EGP.

Poleg tega je predpostavljeno, da je ocena vrednosti premoženja za prenos na podjetje Statens utleiebygg AS oblikovana glede na tržno vrednost in da kakršen koli kasnejši prenos kapitala z države poteka na enak način kot če zasebni vlagatelj prispeva k podjetju.“

3.2 Argumenti, ki so jih predstavili norveški organi oblasti pred odločbo Organa o sprožitvi formalnega postopka preiskave

Ministrstvo za delo in državno upravo je v dopisu z dne 20. junija 2002 predstavilo informacije v zvezi z okvirnimi pogoji za podjetje Entra in oblikovanjem njegove otvoritvene bilance. Ministrstvo je opisalo metodo denarnih tokov, ki jo je uporabilo za oceno celotne vrednosti premoženjskega portfelja, in navedlo, da so to metodo uporabili, „ker bi bolje izpolnila zahteve Predloga št. 84 Stortingu (1998–99) za zagotovitev okvirnih pogojev za podjetje, da bi imelo enakopraven položaj z drugimi udeleženci v istem sektorju“. V dopisu ne piše, ali je neplačilo trošarine vplivalo na otvoritveno bilanco, in če je, na kakšen način in v kakšnem obsegu. V dopisu prav tako ni omenjeno, ali odstavek 3 spornega zakona določa, da mora biti oprostitvev plačila trošarine skladna s povišanjem v oceni portfelja, ki ustreza znesku, ki bi se plačal, če bi se registracija v zemljiško knjigo obravnavala kot sprememba lastniške pravice in ne kot sprememba imena.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je z dopisom z dne 7. novembra 2002 podrobneje obrazložilo svoj argument, ki ga je predstavilo že v pripravi, in sicer da bodo zasebni vlagatelj morda izbrali rešitve, s katerimi se bodo izognili uradnemu prenosu lastništva in s tem obveznosti plačila taks za listine in pristojbin za registracijo. Ker registracija prenosa lastniške

pravice ni obvezna, bi se lahko podjetja, ne glede na to, ali so v zasebni ali javni lasti, zakonito izognila plačilu taks za listine in pristojbin za registracijo enostavno tako, da ne bi registrirala prenosa lastništva. Če bi prvotni lastnik ohranil lastninsko pravico, bi to pomenilo tveganje za novega lastnika kot „imetnika dobre vere“ do tretje stranke. Vendar je to tveganje mogoče odpraviti z registracijo „omejitve lastninske pravice“. Registracija izjave o omejitvi lastninske pravice ni izključila tveganja izbrisa pravic upnika ali stečajne nepremičnine kot pravnega naslednika dolžnikovega premoženja. Po mnenju norveških organov oblasti so to metodo veliko uporabljala podjetja v zasebni lasti, zlasti med povezanimi strankami.

Po mnenju ministrstva bi zasebni lastnik podjetja Statsbygg let tega najverjetneje združil brez odveze obveznosti plačila pristojbine za registracijo ali trošarine. Ta metoda pa ni bila izvedljiva v primeru ustanovitve podjetja Entra, med drugim zaradi ovir, ki izhajajo iz dejstva, da je podjetje Statsbygg pod javnim in političnim nadzorom. Metode, kot so ohranitev lastninske pravice v podjetju Statsbygg, bi pomenile, da bi podjetje Entra za transakcije, povezane s premoženjem, moralo dobiti odobritev javnega organa. Če bi podjetje Statsbygg ohranilo lastninsko pravico, bi to pomenilo, da je država tako najemodajalec kot uradni lastnik premoženjske pravice. Uporaba take metode v primeru Statsbygg/Entra bi zabrisala razliko med različnimi vlogami teh dveh pravnih oseb. Podjetju Statsbygg je zaupana naloga lastništva in upravljanja negospodarskih javnih zgradb, medtem ko podjetje Entra deluje na gospodarski osnovi.

Ministrstvo je v dopisu z dne 7. novembra 2002 predstavilo tudi argument proti uporabi člena 61 Sporazuma EGP, ki ni bil omenjen v zgoraj navedenih pripravah. Ministrstvo je ponovilo, da je vrednost nepremičninskega portfelja temeljila na metodi „neto kapitalizacije“. Ta metoda je na kratko pomenila, da so se prihodnji denarni tokovi premoženja (neto najemnina iz obstoječih pogodb plus ocena prihodnjih neto najemnin po izteku obstoječih pogodb) diskontirali na sedanjo vrednost s faktorjem, ki je upošteval ustrezno zahtevo po stopnji donosnosti. Ta stopnja je bila določena na 9,5 % in je odražala primerjavo s podobnimi zasebnimi pravnimi osebami v panogi. Če bi bilo treba plačati takse za listine in pristojbine za registracijo, bi se po mnenju ministrstva stroški prikazali kot aktiva, vrednost premoženja pa bi se ustrezno zmanjšala. Zato se s tem skupna bilanca stanja ali skupna ocena sredstev podjetja Entra ne bi zmanjšala. Če pa bi trošarino uvedli brez prilagoditve vrednosti premoženja, bi to pomenilo „višjo vrednost bilančne vsote, zaradi česar bi bila stopnja donosa le 9,1 %, kar je precej pod zahtevano ravno podjetja Entra Eiendom AS. To bi za podjetje Entra Eiendom AS pomenilo precej neugoden položaj v primerjavi z zasebnimi podjetji“.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je z dopisom z dne 4. junija 2003 predložilo dodatne informacije in argumente, med drugim glede ukrepov, ki so jih uporabila zasebna podjetja. Poleg tega je ministrstvo ponovilo argumente iz dopisa z dne 7. novembra 2002 o tem, zakaj meni, da neplačilo takse ni vplivalo na strukturo kapitala, trdnost in skupno vrednost podjetja.

Kot dodatni tretji argument proti obravnavi izvzetja iz plačila trošarine kot pomoči je Ministrstvo navedlo tako imenovano „načelo kontinuitete“ v norveški zakonodaji. Navedlo je, da je to načelo skupni izraz za več predpisov, ki predpostavljajo, da prevzemno podjetje prevzame pravni status prevzetega podjetja. Namen načela kontinuitete je omogočiti združitve in razdružitve. Načelo kontinuitete velja v primerih, ko se šteje, da se pravni položaj prevzetega podjetja nadaljuje v prevzemnem podjetju. Po mnenju ministrstva je kontinuiteta statusa davkov in taks pomemben vidik načela. Zakon o registraciji, ki je bil sestavljen v skladu s pravom družb, je resnično navajal, da se preoblikovanje zasebnih dejavnosti v številnih primerih lahko izvede brez obveznosti plačila pristojbin za registracijo in taks za listine. Na tej podlagi je ministrstvo trdilo, da je izvzetje splošni ukrep, ki ni pomenil državne pomoči v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP. Točka 9 sklepa dopisa z dne 4. junija 2003 se glasi:

„V skladu s skupnim sistemom za pristojbine za registracijo in takse za listine načelo kontinuitete določa, ali se lahko postopek preoblikovanja, ki je lahko bodisi javen bodisi zaseben, izvede kot sprememba imena, v povezavi med drugim s predpisi o pristojbinah za registracijo in taksah za listino. Namen načela kontinuitete je omogočiti izvedbo združitvev, razdružitvev in prestrukturiranja, ki veljajo za družbeno in gospodarsko zaželeno. Posebna zakonodaja in povračilo vnaprej izračunanih taks za listine, ki sta nastala s preoblikovanjem podjetij za vodno energijo/električno energijo, sta rezultat istih preudarkov. Zato gre pri tej praksi za splošni ukrep, ki v skladu z ustaljeno sodno prakso ne pomeni državne pomoči v smislu člena 61 Sporazuma EGP.“

3.3 Argumenti, ki so jih predstavili norveški organi oblasti po tem, ko je Organ sprožil formalni postopek preiskave

V dopisu Ministrstva za trgovino in industrijo z dne 16. septembra 2004 so norveški organi oblasti predstavili pripombe glede odločbe Organa o sprožitvi formalnega postopka preiskave. Po mnenju norveške vlade ni izpolnjen noben od pogojev iz člena 61(1) Sporazuma EGP. Zato neplačilo trošarin s strani podjetja Entra ne pomeni državne pomoči v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP.

Ministrstvo je najprej ponovilo svojo predhodno trditev, da ukrep ni pomenil prednosti za podjetje Entra, saj ni spremenil strukture kapitala, trdnosti in skupne vrednosti podjetja. Če bi se takse za listine in pristojbine za registracijo vnaprej izračunale v otvoritveni bilanci stanja, bi obstajala nadomestna otvoritvena bilanca. Ministrstvo je navedlo, da po mnenju norveške vlade ta davčni ukrep ne bi smel biti jasno ločen od otvoritvene bilance podjetja Poleg tega je namen glavnega predpisa o taksah za listine in pristojbinah za registracijo obdavčiti dejanske prenose med različnimi gospodarskimi subjekti. Kadar je prenos le navidezen in so pravne osebe, ki opravljajo prenos in prevzem, dejansko iste, bi bilo v norveški zakonodaji po mnenju ministrstva glavno načelo dovoliti prevzemnemu podjetju, da ohrani pravni status prevzetega podjetja (načelo kontinuitete). Ministrstvo meni, da načelo kontinuitete ni omejeno na posebne prenose, temveč velja za glavno pravilo, kadar sta prevzemni subjekt in prevzeti subjekt dejansko ista. Podjetje Entra po mnenju norveških organov oblasti posledično ni bilo oproščeno plačila dajatve, ki se običajno plačuje iz njihovih proračunov.

Ministrstvo je nato navedlo dejstvo, da je bil prenos lastninske pravice v obravnavanem primeru v skladu z odstavkom 3 spornega zakona opravljen kot sprememba imena in ne s prenosom lastninske pravice. Zato nikoli ni bilo razloga, da bi podjetje plačalo takso za listine. Po mnenju norveških organov oblasti ni bilo nikakršne izgube davčnih prihodkov in torej tudi nobene porabe državnih sredstev.

Norveški organi oblasti so nadalje trdili tudi, da zadevni ukrep ni vplival na trgovino med pogodbenicami. Ministrstvo je menilo, da lahko tržna raziskava pokaže, ali je norveški trg nepremičnin, ki zajema mestne poslovne prostore, izključno nacionalnega značaja in ne podvržen čezmejni konkurenci. Ministrstvo je navedlo, da z izjemo tujih naložb v finančne ustanove vlagatelji, ki niso norveškega porekla, ne delujejo na norveškem trgu nepremičnin.

Ministrstvo je trdilo tudi, da izvzetje iz plačila taks za listine in pristojbin za registracijo ni selektiven ukrep. Navedlo je dejstvo, da je glavno merilo pri uporabi člena 61(1) Sporazuma EGP pri davčnem ukrepu to, ali ukrep priznava izjemo od uporabe davčnega sistema v prid določenim podjetjem v državi EFTE. Zato je treba najprej določiti skupni sistem uporabe. Če davčni ukrep odstopa od skupnega sistema, je treba preučiti, ali je odstopanje upravičeno zaradi narave ali splošnega načrta davčnega sistema. Ministrstvo je menilo, da sprememba imena kot postopek prenosa lastninske pravice ne pomeni odstopanja od davčnega sistema. V primeru, da se Organu zdi, da je tak postopek odstopanje od davčnega sistema, je ministrstvo mnenja, da je odstopanje upravičeno zaradi narave ali splošnega načrta davčnega sistema.

Na koncu je ministrstvo navedlo Odločbo Komisije C 27/99 z dne 5. junija 2002 ⁽¹⁾, glede oprostitev plačila davka na prenos v primeru prestrukturiranja določenih javnih podjetij v delniške družbe v Italiji. Po mnenju ministrstva je bila dejanska situacija v italijanskem primeru podobna obravnavanemu primeru in bi lahko upoštevali enake preudarke. Ministrstvo je sklenilo, da je oprostitev upravičena zaradi narave in splošnega načrta sistema in ne pomeni državne pomoči v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP.

V dopisu z dne 30. junija 2005 je Ministrstvo za trgovino in industrijo predložilo nadaljnje utemeljitve o tem, zakaj oprostitev plačila taks za listine in pristojbin za registracijo ne pomeni gospodarske prednosti za podjetje Entra. Ministrstvo se je sklicevalo na dejstvo, da je bila otvoritvena bilanca podjetja Entra pripravljena na podlagi metode čiste sedanje vrednosti. Prihodnji pričakovani denarni tok za vsako stavbo je bil ocenjen in diskontiran z zahtevano stopnjo donosa. Stopnja donosa je bila določena z uporabo modela za določanje cen dolgoročnih naložb po opravljeni primerjavi drugih konkurenčnih nepremičninskih podjetij. Lastniški kapital je bil določen na približno 40 %, kar je primerljivo z drugimi podobnimi podjetji.

Ministrstvo je menilo, da je bila izračunana vrednost premoženja najboljša ocena cene, ki bi jo bil vlagatelj, „ki mu ne bi bilo treba plačati taks za listine in pristojbin za registracijo,“ pripravljen plačati za portfelj. Če bi kupec portfelja (v tem primeru Entra) moral plačati takse za listine in pristojbine za registracijo, bi bila cena, ki bi jo bil vlagatelj pripravljen plačati, zmanjšana za znesek, enak taksam za listine in pristojbinam za registracijo. Vrednost osnovnih sredstev za premoženje v bilanci stanja bi bila znižana za enak znesek, medtem ko bi se dolgoročne finančne naložbe povečale za enak znesek, tako da bi bila skupna vrednost sredstev enaka. Na strani pasive se lastniški kapital in skupni dolg ne bi spremenila, čeprav bi se kratkoročni dolgovi povečali glede na vrednost taks za listine in pristojbin za registracijo. Ministrstvo je sklenilo, da se finančni položaj podjetja Entra ni spremenil zaradi izvzetja iz plačila taks za listine in pristojbin za registracijo.

Ministrstvo je priznalo, da ni mogoče na splošno sklepati, da bo vedno prodajalec premoženja tisti, ki dejansko nosi breme trošarine, saj je to odvisno od določenih okoliščin. Vendar pa bi v obravnavanem primeru breme nosil prodajalec, saj je metoda za oceno nepremičnine, uporabljena za podjetje Entra v otvoritveni bilanci, pomenila, da (neuraden prevod Organa): „V takem primeru in kadar se uporablja metoda čiste sedanje vrednosti, se vse vrste stroškov, povezanih z nakupom, odštejejo od nakupne cene, saj so vsi elementi del same metode ocene vrednosti, ker v nasprotnem primeru kupec ne dobi zahtevane stopnje donosa ...“.

⁽¹⁾ UL L 77, 24.3.2003, str. 21.

3.4 Pripombe zainteresiranih strank

Odvetniška pisarna Selmer kot zastopnica podjetja Entra je z dopisom z dne 4. maja 2005 predložila pripombe na odločbo Organa o sprožitvi formalnega postopka preiskave. Trdila je, da oprostitev plačila taks za listine in pristojbin za registracijo ni pomenila prednosti za podjetje Entra in da je bila oprostitev skladna z naravo in splošno logiko norveškega sistema.

Odvetniška pisarna Selmer je najprej omenila dejstvo, da je bilo sklenjeno, da se ustanovi podjetje z lastniškim kapitalom v višini 40 % celotnega kapitala. Če bi podjetje Entra moralo plačati takse za listine in pristojbine za registracijo, bi bila zaradi tega vrednost premoženja zmanjšana za znesek, ki je enak taksam za listine in pristojbinam za registracijo, in norveška država bi morala vložiti enak znesek v podjetje, da bi ohranila lastniški kapital v višini 40 %. Odvetniška pisarna Selmer je menila, da to ni spremenilo gospodarskega položaja podjetja in da podjetje Entra ni bilo deležno nobene gospodarske prednosti.

Nadalje je odvetniška pisarna Selmer navedla, da so se vsa državna preoblikovanja izvedla na dosleden način na podlagi načela kontinuitete, in se sklicevala na preoblikovanja podjetij Norwegian Broadcasting Corporation (NRK), Telenor, the National Rail Company (NSB), Posten Norge, Avinor, Mesta in Statkraft. Odvetniška pisarna Selmer je zato menila, da je oprostitev taks za listine in pristojbin za registracijo v skladu z naravo in splošno logiko norveškega sistema.

4. Norveška zakonodaja na področju taks za listine in pristojbin za registracijo ob registraciji prenosa nepremičnine

4.1 Kateri so razlogi za plačilo takse za listine in pristojbine za registracijo?

Vse nepremičnine na Norveškem so vpisane v zemljiško knjigo („Eiendomsregisteret“), ki že od leta 1995 vsebuje podatke iz registrov „Tinglysingsregisteret/Grunnboken“ in „GAB-registeret (Grunneiendommer, Adresser og Bygninger)“⁽¹⁾.

Tinglysingsregisteret je bil ustanovljen na podlagi Zakona o registraciji št. 2 iz leta 1935 („Lov om tinglysing“). Vsaka nepremičnina ima registrsko označbo, pod katero se lahko vpišejo podatki o lastništvu, lastninski pravici, obremenitvah itd. Zemljiška knjiga vsebuje med drugim informacije o različnih

pravicah in obveznostih glede določene nepremičnine. Zainteresirane stranke, ki delujejo v dobri veri, se imajo pravico zanašati na podatke iz zemljiške knjige.

V skladu z oddelkom 7(1) Zakona o taksi za listine št. 59 iz leta 1975 („Lov om dokumentavgift“) je za registracijo prenosa lastninske pravice („hjemmelsoverføring“) na nepremičnino treba plačati takse za listine („dokumentavgift“). Davčna stopnja je 2,5 % in temelji na prodajni vrednosti nepremičnine. Novi imetnik lastninske pravice je odgovoren za plačilo takse (primerjaj oddelek 2–6 Uredbe o taksi za listine, Ministrstvo za finance, 16. september 1975 in kasnejše spremembe).

Poleg tega je za registracijo prenosa lastninske pravice v zemljiško knjigo treba plačati pristojbino za registracijo („tinglysingsgebyr“) v skladu z Zakonom o sodnih taksah št. 86 iz leta 1982 („Rettsgebyrloven“). Ob ustanovitvi podjetja Entra je bila ta pristojbina določena v višini 982 NOK (približno 123 EUR) za registracijo enega dokumenta. Določbe v zvezi s pogoji za obračunavanje takse za listine in pristojbine za registracijo so enake.

Kot je že navedeno, se trošarina obračuna pri registraciji prenosa lastninske pravice na drugo pravno osebo („hjemmelsoverføring“). Če pa ne gre za prenos lastninske pravice na drugo pravno osebo, temveč le za spremembo imena iste pravne osebe v registru („grunnboken“), trošarine ni treba plačati.

Pravna obveznost registracije („tinglyse“) pravic, povezanih z nepremičnino (lastništvo itd.), v registru ne obstaja. Za izvedbo prenosa lastništva ni treba registrirati prenosa lastninske pravice. Imetnik pravic pa se lahko odloči za registracijo svojih pravic, da bi jih tako zaščitil pred tretjimi osebami.

4.2 Kdaj se lahko identiteta imetnika lastninske pravice spremeni brez plačila trošarine?

Praksa v zvezi s plačilom trošarin od leta 1990 do 1. julija 2005 – torej v času, ko je bilo ustanovljeno podjetje Entra – je opisana v dveh sklopih okrožnic, in sicer v okrožnici G-37/90 z dne 25. maja 1990 norveškega Ministrstva za pravosodje in v letnih okrožnicah norveškega direktorata za carine in trošarine („Toll- og Avgiftsdirektoratet“)⁽²⁾. V skladu s točko 1.1 v slednjih okrožnicah se izvzete iz plačila taks s koleki ne prizna, če ni neposredne pravne podlage v Zakonu o taksi za listine ali odločbah Parlamenta⁽³⁾.

⁽¹⁾ Vir: Statens Kartverk – Tinglysingen, glej: <http://www.statkart.no/IPS/tinglysing/?module=Articles;action=ArticleFolder.publicOpenFolder;ID=2207>

⁽²⁾ Primerjaj med drugim Dokumentavgift 2000 – S12-DOK-2001 in Rundskriv št. 12/2005 S, ki sta navedena spodaj. Glej tudi http://www.toll.no/upload/dokumentavgift1_1.pdf

⁽³⁾ Besedilo se v norveškem jeziku glasi: „Det gis ikke fritak for dokumentavgift med mindre det er direkte hjemmel i loven eller storting-svedtak“.

(i) Združitve

Po mnenju norveškega Ministrstva za pravosodje v primeru združitve ni prenosa lastninske pravice za namene Zakona o taksi za listine. Zato zadostuje, da se združitev registrira v zemljiški knjigi s potrditvijo, da se je podjetje združilo z drugim podjetjem. Tako potrditev lahko izda register podjetij in zanj ni treba plačati pristojbine za registracijo in takse za listine. To velja za združitve med družbami z omejeno odgovornostjo v skladu z oddelkom 14(7) Zakona št. 59 z dne 4. junija 1976 („Zakon o družbah z omejeno odgovornostjo“) ⁽¹⁾ in tudi za druge združitve na podlagi poglavja 14 navedenega zakona in združitve med hranilnicami (poglavje 8 Zakona št. 1 z dne 24. maja 1961: „Zakon o hranilnicah“) ⁽²⁾.

(ii) Razdružitve v skladu z Zakonom o družbah z omejeno odgovornostjo iz leta 1976

Kadar se v primeru razdružitve lastništvo nepremičnine prenese s prvotnega podjetja („A“) na podjetje, ki se je izločilo („B“), tako okrožnica G-37/90 kot točka 1.4 v letnem cirkularju norveškega direktorata za carine in trošarine določata, da je treba plačati pristojbino za registracijo in takso za listine ⁽³⁾.

Nasprotno pa, kadar nepremičnina ostane v prvotnem podjetju (A), iz katerega se je del (B) izločil, pristojbine za registracijo in takse za listine ni treba plačati ⁽⁴⁾. Razlog za to je, da se v tem primeru nepremičnina ne prenese na novo pravno osebo (kar bi se zgodilo, če bi se nepremičnina prenesla na podjetje, ki je bilo izločeno).

(iii) Prenos lastništva s skupnega lastništva na obliko partnerstva

V zadevnem obdobju je prenos lastništva nepremičnine s skupnega lastništva na družbo z neomejeno odgovornostjo ali komanditno družbo (ali obratno) pomenil prenos z ene pravne

osebe na drugo pravno osebo. Zato tako okrožnica G-37/90 kot točka 1.5 v letni okrožnici norveškega direktorata za carine in trošarine določata, da je zaradi tega treba plačati trošarino.

(iv) Preoblikovanje iz ene oblike podjetja v drugo

V okrožnici ni omenjena situacija, ko se družba preoblikuje iz ene oblike podjetja v drugo. V dopisu norveške vlade z dne 4. junija 2002 je navedeno, da je glavno pravilo v takih primerih, da „mora obstajati prenos lastninske pravice. Skladno s tem je treba plačati pristojbino za registracijo in takso za listine. Tako se je zakonodaja izvajala do zdaj.“ Vendar pa norveška vlada trdi, da bi morale obstajati možnosti za izvzetja iz tega pravila, ki temeljijo na preudarkih, povezanih z načelom kontinuitete ⁽⁵⁾.

Glede tega Organ poudarja, da je drugostopenjsko sodišče (*Frostatting Lagmannsrett*) v odredbi z dne 9.10.1997, ki je bila objavljena v LF-1997-671, menilo, da je za preoblikovanje iz „*kommandittselskap*“ v „*aksjeselskap*“ („*North West Terminalen AS*“) treba plačati trošarino. V zvezi s tem se je sodišče sklicevalo na navedene okrožnice Ministrstva za pravosodje in norveškega direktorata za carine in trošarine in navedlo, da iz Zakona o taksi za listine sledi, da je takso treba plačati, razen če je drugače določeno v samem zakonu ali določbah, sprejetih na njegovi podlagi. Ker novo podjetje ni bilo ista pravna oseba kot prvotno podjetje, ni bilo pomembno, da so bili v novem podjetju še naprej isti lastniki in da se je dejansko spremenila le oblika podjetja.

Poleg tega se je mogoče sklicevati tudi na primer, naveden v Prilogi 1 k dopisu norveške vlade z dne 4. junija 2002, v katerem so norveški organi oblasti zavrnila izvzetje iz plačila taksa za preoblikovanje iz „*selveide institusjon*“ v „*allmenaksjeselskap*“.

(v) Prenos lastništva z občine na ločeno pravno osebo, ki je v celoti v lasti občine

Na sestanku med norveškimi organi oblasti in Organom 19. maja 2005 so norveški organi oblasti dejali, da je zelo verjetno, da bi se v okoliščinah, ki so veljale v času ustanovitve podjetja Entra, obračunavala taksa v povezavi z reorganizacijo, pri kateri se lastništvo zgradbe prenese z občine na družbo z omejeno odgovornostjo, ki je v lasti te občine. Nasprotno pa je bila nekaj časa praksa, da se taksa ne obračunava v povezavi s prenosom lastninskih pravic, kadar gre za preoblikovanja v skladu z norveškim Zakonom z dne 29. januarja 1999 o medobčinskih podjetjih ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Navedeno je tudi sklicevanje na zakon št. 44 o družbah z omejeno odgovornostjo in zakon št. 45 o delniških družbah z dne 13. junija 1997.

⁽²⁾ Sklicevanje je navedeno v okrožnici G-37/90, stran 1, na točko 1.3. v *Dokumentavgift 2000* in na točko 1.3 v *Rundskriv št. 12/2005 S*.

⁽³⁾ Organ upošteva pripombo norveške vlade pod točko 4.3 v njenem dopisu z dne 4. junija 2003, da bi se lahko razpravljajo o tem, „ali bi bila registracija dokumenta še vedno potrebna kot izraz prenosa lastninske pravice. Vprašanje obravnava Ministrstvo za pravosodje“. Vendar pa je dejstvo, da je bilo to stališče še vedno zastopano v zaporednih vladnih okrožnicah do junija 2005, spremenil se je le registracijski postopek za registracije po tem datumu.

⁽⁴⁾ Tako je tudi v primeru, ko podjetje, ki je izločeno (B), prevzame ime prvotnega podjetja (A), saj dejansko lastnik nepremičnine ostane isti, in sicer prvotno podjetje (A). To se obravnava kot zgolj sprememba imena. Glej tudi mnenje norveškega Ministrstva za pravosodje, objavljeno v U87-4.

⁽⁵⁾ Primerjaj točko 7h) dopisa.

⁽⁶⁾ Primerjaj na primer točko 3.9 v *Rundskriv št. 12/2005 S*.

(vi) Praksa po 1. juliju 2005

Ker se je v zvezi z ustanovitvijo podjetja Entra izvedla registracija spremembe imena v zemljiški knjigi, zgoraj opisana pravila oblikujejo ustrezno primerjavo z določbo odstavka 3 spornega zakona. Vendar pa je treba omeniti, da je Ministrstvo za pravosodje 21. junija 2005 sprejelo novo okrožnico (G-6/05) o postopku prenosa nepremičnine v povezavi z združitvami, razdružitvami in preoblikovanjem podjetij⁽¹⁾. Nova okrožnica je z veljavnostjo od 1. julija 2005 uvedla novo prakso v zvezi s situacijami, v katerih se imenovanje imetnika lastninske pravice lahko spremeni, ne da bi takšna sprememba veljala za prenos lastninske pravice. V skladu z novo okrožnico se registracija v zvezi z razdružitvami, ki temeljijo na načelu kontinuitete, obravnavajo enako kot združitve v povezavi s predpisi o trošarinah in zato zanje ni treba več plačevati taks. Enako velja za preoblikovanja, ki se izvedejo na podlagi predpisov iz poglavij 13, 14 in 15 Zakona o družbah z omejeno odgovornostjo in Zakona o delniških družbah.

Nasprotno pa se bo v skladu z novo okrožnico trošarina se vedno plačevala, kadar gre za prenos nepremičnin po sklopu pravil, ki ne temeljijo na kontinuiteti (na primer združitve družb z neomejeno odgovornostjo („ansvarlige selskaper“)). Trošarine se bodo plačevale tudi pri prenosih z ene oblike podjetja na drugo, kot na primer z družbe z neomejeno odgovornostjo na družbo z omejeno odgovornostjo.

5. Druge vrste preoblikovanj javnih podjetij

Kot je navedeno v dopisu norveških organov oblasti z dne 4. junija 2003, so ostala preoblikovanja vsebovala določbe, podobne spornemu zakonu (podjetja Posten AS, NSB AS, Mesta AS, Avinor AS, Telenor AS in zdravstvena podjetja)⁽²⁾.

Organ poudarja, da so se ostala preoblikovanja izvajala tudi, kadar ni bila sprejeta določba, podobna določbi v spornem zakonu. Organ se je seznanil z naslednjimi preoblikovanji, pri katerih taka določba ni bila sprejeta: ustanovitve podjetij BaneTele AS, Secora AS in Statkraft AS.

⁽¹⁾ „Rundskriv G-6/05: Den tinglysingsmessige fremgangsmåten når fast eiendom blir overført i forbindelse med fusjon, fisjon og omdanning“. Okrožnica je na voljo na domači strani Ministrstva za pravosodje: <http://odin.dep.no/jd/norsk/dok/regelverk/rundskriv/012081-250018/dok-bn.html>

⁽²⁾ Za nekatera preoblikovanja v pripravi niso omenjeni razlogi za izvetja. Za druge pa se določba obravnava kot odstopanje od običajnih predpisov, ki veljajo za trošarine. Poleg tega je navedeno, da določba ustreza podobnim določbam v zvezi z drugimi preoblikovanji državnih podjetij v delniške družbe. Pogosto se navaja tudi, da zadevna določba ustreza pristopu, povezanem s prenosom nepremičnine v primeru združitve delniških družb in bank.

Podjetje BaneTele AS je ponudnik nacionalnega optičnega širokopasovnega omrežja. Ustanovljeno je bilo 1. julija 2001 kot družba z omejeno odgovornostjo. Pred tem datumom so se dejavnosti izvajale v okviru nacionalne železniške uprave („Jernbaneverket“). BaneTele je podjetje z omejeno odgovornostjo v 100-odstotni lasti norveške države, ki jo predstavlja Ministrstvo za trgovino in industrijo. Nacionalna železniška uprava je v imenu Ministrstva za promet in komunikacije odgovorna za upravljanje nacionalne železniške vozne mreže. Predlog za ustanovitev podjetja z omejeno odgovornostjo BaneTele je bil predstavljen parlamentu v St. prp. št. 80 (2000–2001) *Omdanning av BaneTele til aksjeselskap*⁽³⁾ in Ot. prp. št. 93 (2000–2001) *Om lov om omdanning av Jernbaneverkets kommersielle televirksomhet til aksjeselskap*⁽⁴⁾. Ot. prp. št. 93 (2000–2001) in kasnejši zakon (Zakon z dne 15. junija 2001) ne vsebujeta nobenih določb, podobnih odstavku 3 spornega zakona.

Podjetje Secora AS je specializiran izvajalec razvoja varnih in učinkovitih pristanišč in obalnih vodnih poti. Ustanovljeno je bilo 1. januarja 2005 kot družba z omejeno odgovornostjo. Njegove dejavnosti je prej izvajala proizvodna enota norveške obalne uprave („Kystverket“). Podjetje Secora AS je v 100-odstotni lasti norveške države, ki jo predstavlja Ministrstvo za ribištvo in obalne zadeve. Norveška obalna uprava je norveška nacionalna agencija za upravljanje obale, pomorsko varnost in komunikacije. Predlog za ustanovitev podjetja Secora AS je bil predstavljen v St. prp. št. 1 (2004–2005) *Om omdanning av Kystverkets produksjonsvirksomhet til statlig aksjeselskap m.m.*⁽⁵⁾ in v Ot. prp. št. 20 (2004–2005) *Om lov om omdanning av Kystverkets produksjonsvirksomhet til statsaksjeselskap*⁽⁶⁾. Ot. prp. št. 20 (2004–2005) in kasnejši zakon (Zakon z dne 17. decembra 2004) ne vsebujeta nobenih določb, podobnih odstavku 3 spornega zakona.

Podjetje Statkraft AS je največji proizvajalec električne energije na Norveškem. Ustanovljeno je bilo 1. oktobra 2004 kot družba z omejeno odgovornostjo. Pred tem je bilo državno podjetje („Statsforetak (SF)“). Državno podjetje Statkraft SF še vedno obstaja kot formalni lastnik podjetja Statkraft AS. Prvi predlog za ustanovitev družbe z omejeno odgovornostjo je bil predstavljen parlamentu v St. meld. št. 22 (2001–2002) *Et mindre og bedre statlig eierskap*⁽⁷⁾ in kasneje v St. prp. št. 53 (2003–2004) *Statens eierskap i Statkraft SF*⁽⁸⁾ in v Ot. prp. št. 63 (2003–2004) *Om lov om omorganisering av Statkraft SF*⁽⁹⁾. V

⁽³⁾ Glej <http://www.odin.dep.no/repub/00-01/stprp/80>

⁽⁴⁾ Glej <http://www.odin.dep.no/repub/00-01/otprp/93>

⁽⁵⁾ Glej <http://www.odin.dep.no/filarkiv/226433/STP0405001-T06-TS.pdf>

⁽⁶⁾ Glej <http://www.odin.dep.no/repub/04-05/otprp/20>

⁽⁷⁾ Glej <http://odin.dep.no/nhd/norsk/dok/regpubl/stmeld/024001-040006/dok-bn.html>

⁽⁸⁾ Glej <http://www.odin.dep.no/filarkiv/208116/STP0304053-TS.pdf>

⁽⁹⁾ Glej <http://odin.dep.no/filarkiv/207892/OTP0304063-TS.pdf>

St. prp. št. 53 (2003–2004) je vlada navedla, da bi preoblikovanje pomenilo, da bi podjetje Statkraft AS moralo plačati trošarine (Organov neuraden prevod) „v skladu z običajnimi zakonskimi predpisi“ o trošarinah in da bi stroški zmanjšali presežek za podjetje in s tem tudi osnovo za dividende. Trošarine so bile ocenjene v višini 1 500 milijonov NOK (približno 188 milijonov EUR) ⁽¹⁾.

II. PRESOJA

1. Obstoje državne pomoči

Člen 61(1) Sporazuma EGP se glasi:

„Razen če ta sporazum ne določa drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica ES, država EFTE, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti določenim podjetjem ali proizvodnji določenega blaga, če to vpliva na trgovino med pogodbenicami, nezdružljiva z delovanjem tega sporazuma.“

Da bi ukrep lahko veljal za državno pomoč v skladu s členom 61(1) Sporazuma EGP, mora izpolnjevati vsa naslednja štiri merila:

1. pomoč mora dodeliti država ali pa mora biti dodeljena iz državnih sredstev;
2. pomoč mora prejemnikom prinesiti ugodnost, ki zmanjša običajne stroške pri opravljanju njihovega posla;
3. ugodnost mora biti specifična ali selektivna, tako da daje prednost določenim podjetjem ali proizvodnji določenega blaga;
4. pomoč mora izkrivljati konkurenco ali bi jo lahko izkrivljala in vplivati mora na trgovino med pogodbenicami.

⁽¹⁾ Besedilo se v norveškem jeziku glasi: „Den foreslåtte omorganiseringen av Statkraft vil medføre at det påløper dokumentavgift til staten, jf Stortingets vedtak om dokumentavgift § 1 første ledd. Utgiften vil være i størrelsesorden 1,5 milliarder kroner. Departementet legger til grunn at Statkraft betaler dokumentavgift i tråd med lovens normalordning. Utgifter til dokumentavgift vil redusere overskuddet til selskapet og dermed også utbyttegrunnlaget“.

Organ je ob odločitvi o začetku uradnih preiskav prišel do predhodnega sklepa, da so bili izpolnjeni vsi navedeni pogoji, norveška vlada pa je trdila, da ni bil izpolnjen noben pogoj ⁽²⁾. Organ mora torej preučiti izvzetje iz plačila trošarin ob upoštevanju ustrezne sodne prakse, da bi ugotovil, ali gre za državno pomoč v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP.

1.1 Pomoč mora dodeliti država ali pa mora biti dodeljena iz državnih sredstev

V zvezi s prvim pogojem, navedenim zgoraj, je uveljavljena sodna praksa ⁽³⁾, da je ta pogoj izpolnjen, kadar ukrep neposredno ali posredno vključuje kakšno obliko finančnega bremena za javna sredstva.

Organ je ob odločitvi o sprožitvi formalnega postopka preiskave sprejel predhodni sklep, da določba iz odstavka 3 spornega zakona pomeni, da trošarina, ki je sicer plačljiva, ni bila plačana. To izvzetje iz plačila trošarine je imelo za posledico neposredno izgubo davčnih prihodkov za norveško državo, kar je enakovredno porabi državnih sredstev. Zato je Organ sprejel predhodni sklep, da je prvi pogoj izpolnjen.

V pripombah na uvodno odločbo pa so norveški organi trdili ⁽²⁾, da podjetje Entra ni bilo nikoli zavezano plačilu takse za listine (ker „je bil prenos lastninske pravice v zadevnem primeru opravljen kot sprememba imena in ne s prenosom lastninske pravice“) ni bilo izgube davčnih prihodkov in torej tudi ne porabe državnih sredstev.

Organ se ne more strinjati s tem argumentom. Ugodnost v obliki izvzetja iz plačila davkov, zajeta v členu 61(1), se ponavadi opravi z izrecnim izvzetjem. Ker pa se člen 61(1) osredotoča na učinek in ne na formalnost, ki izhaja iz nacionalnega pravnega sistema, zajema tudi okoliščine, ko je davčna oprostitve izvršena posredno s sklicevanjem na določen pravni pojem (v primeru „spremembe imena“), kar ima za posledico, da ni treba plačati davka. V obeh okoliščinah in s sklicevanjem na obravnavani primer je učinek tak, da bi se lahko registracija v zemljiški knjigi opravila brez plačila trošarin samo zaradi posebne zakonske določbe. Registracija, oproščena plačila davka, ne bi bila mogoča brez posebne določbe.

⁽²⁾ Dopis z dne 16. septembra 2004 Ministrstva za trgovino in industrijo.

⁽³⁾ Glej združene primere 67/85, 68/85 in 70/85 Van der Kooy proti Komisiji [1988] PSES 219; primer C-290/83, Komisija proti Franciji [1985] PSES 439; primer C-482/99 Francoska republika proti Komisiji [2002] PSES I-4397; primer C-379/98 Preussen Elektra AG proti Schleswig AG [2001] PSES-I 2099.

V predlogu Parlamentu ⁽¹⁾ je norveška vlada izrazila dvom, da bi prenos premoženja z organizacije Statsbygg na podjetje Entra lahko sprožil plačilo trošarine. Vendar pa, kakor je navedeno v točki 1.2 spodaj, norveška vlada ni prepričljivo dokazala, da bi bila registracija prenosa premoženja z države na podjetje Entra lahko izvzeta iz plačila trošarine v primeru neobstoja posebne določbe v odstavku 3 Zakona z dne 18. februarja 2000. Nobena druga določba norveške zakonodaje izrecno ne predpisuje, da je tak prenos izvzet iz splošnega pravila, da registracija zamenjave lastništva sproži plačilo trošarine. Poleg tega Organ ne razume, kako bi bilo preoblikovanje organizacije Statsbygg – če ne bi obstajal odstavek 3 Zakona z dne 18. februarja 2000 – lahko izvzeto v skladu s tedanjo razlago Zakona o registraciji.

Organ zato trdi, da je prvi pogoj izpolnjen.

1.2 *Ukrep mora biti poseben ali selektiven tako, da daje prednost „določenim podjetjem ali proizvodnji določenega blaga“*

1.2.1 Materialna selektivnost

Organ je ob odločbi o začetku uradnih preiskav sprejel predhodni sklep, da je treba sprejeti posebnega zakona, ki podjetje izvzame iz plačila trošarin (samo za eno podjetje – Entra), opredeliti kot selektiven ukrep.

V nasprotju s tem so norveški organi oblasti s sklicevanjem na svoje argumente o načelu kontinuitete, predstavljene zgoraj, ugovarjali, da postopek zamenjave imen kot postopek prenosa lastninske pravice ne pomeni dejanskega odstopanja od skupnega davčnega sistema. Zato gre za splošni ukrep.

Organ se sklicuje na poglavje 17B.3.1 smernic Organa o državni pomoči glede neposrednega davka na dohodek, kar zadeva specifičnost ali selektivnost davčnih ukrepov, ki se glasi:

„Davčni ukrepi, ki so na voljo vsem gospodarskim subjektom v državi EFTA, so načeloma splošni ukrepi. Biti morajo na voljo vsem podjetjem na podlagi enakega dostopa. Njihov obseg ne sme biti dejansko zmanjšan, na primer z diskrecijsko pravico države, da jih dodeli, ali z drugimi dejavniki, ki omejujejo njihovo uporabo.“

Sporni zakon se uporablja samo za določeno transakcijo med organizacijo Statsbygg in podjetjem Entra. Res je, da so bili

podobni akti sprejeti, ko so bile ustanovljene druge družbe z omejeno odgovornostjo v državni lasti (glej del I zgoraj). Vendar pa dejstvo, da so bila uvedena podobna pravila v zvezi z mnogimi drugimi državnimi privatizacijami, ne pomeni, da razpoložljive specialnosti postanejo neselektivne.

Najprej se ne sme spregledati, da se pri drugih državnih preoblikovanjih niso sprejemale določbe, podobne spornemu zakonu. Ob ustanovitvi podjetja BaneTele AS ⁽²⁾ nova družba z omejeno odgovornostjo na primer ni bila izvzeta iz plačila trošarin. Enako je bilo ob ustanovitvi podjetja Secora AS ⁽³⁾. Pri preoblikovanju podjetja Statkraft je norveška vlada izjavila, da mora podjetje plačati trošarine v skladu z običajnimi pravili ⁽⁴⁾.

Nadalje bi v vsakem primeru veljalo, da bi bila davčna zakonodaja, ki bolj ugodno obravnava preoblikovanja javnih podjetij kot tista, ki zadevajo prestrukturiranje zasebnih podjetij, selektivna v smislu člena 61(1). Vendar pa je bilo v skladu z Zakonom o taksi za listine izhodišče tako, da je pri vseh prenosih lastninskih pravic med različnimi subjekti treba plačati trošarino, ne glede na to, ali novi lastnik nadaljuje isto dejavnost kot prejšnji. V skladu z zgornjimi navedbami so do julija 2005 okrožnica Ministrstva za pravosodje iz leta 1990 in vrsta zaporednih okrožnic iz Direktorata za carine in trošarine vsebovale samo eno ustrezno izjemo od tega pravila. V obeh sklopih okrožnic je bilo nedvoumno navedeno, da je preudarki o kontinuiteti pomenili, da se lahko registracija z novim lastnikom opravi s spremembo imena in ne s spremembo lastninske pravice, ki povzroči plačilo trošarine, samo če je lastništvo preneseno v okviru združitve med družbami z omejeno odgovornostjo. V nasprotju s tem je bilo plačilo trošarine posledica registracije ali prenosa lastninske pravice v zemljiški knjigi pri razdružitvah, preoblikovanjih iz ene oblike družbe v drugo, prenosih lastništva iz skupnega lastništva v obliko partnerstva in prenosu lastništva z občine na ločeno pravno osebo, ki je v celoti v lasti občine ⁽⁵⁾. To je bilo razvidno tudi iz sodbe drugostopenjskega sodišča Frostating lagmannsrett, navedene zgoraj, ki trdi, da bi bilo treba trošarine plačati, kadar se družba z neomejeno odgovornostjo („kommandittselskap“) preoblikuje v družbo z omejeno odgovornostjo, tudi če v družbi ostanejo isti lastniki in je edina resnična sprememba le oblika delovanja družbe.

Organ ugotavlja, da pri ustanovitvi podjetja Entra ni mogoče trditi, da gre za združitev. Precej bolj se zdi podobno razdružitvi, preoblikovanju ene pravne osebe v drugo ali občinski razdružitvi določene dejavnosti v ločene pravne osebe. Tako izvzeta iz plačila trošarin, podobna tistemu iz odstavka 3 spornega zakona, v času ustanovitve podjetja Entra niso bila na voljo pri večini primerljivih transakcij.

⁽²⁾ Lov av 15.6.2001 „Om omdanning av Jernbaneverkets kommersielle tele-virksomhet til aksjeselskap“.

⁽³⁾ Lov av 17.12.2004 „Om omdanning av Kystverkets produksjonsvirksomhet til statsaksjeselskap“.

⁽⁴⁾ Besedilo se v norveščini glasi: „Departementet legger til grunn at Statkraft betaler dokumentavgift i tråd med lovens normalordning“.

⁽⁵⁾ Glej točko I.4 zgoraj.

⁽¹⁾ St. prp. nr. 84 (1998–99) „Om ny strategi for Statsbygg og etablering av Statens utleiebygg AS.“ Predstavljen 4. junija 1999.

Zato odstavek 3 spornega zakona ne more veljati za razširitev že tako splošnega (neselektivnega) pravila glede neplačila v zvezi z določenimi vrstami prenosa lastninske pravice v zemljiški knjigi. Posledično je bil ukrep materialno selektiven.

1.2.2 Je oprostitev plačila trošarine upravičena po naravi ali splošnem načrtu davčnega sistema?

V skladu s sodno prakso SES ⁽¹⁾ je mogoče razlikovati med:

- različno obravnavo, ki izhaja iz uporabe enakih načel, kot so tista, ki so podlaga za običajna pravila (ni pomoči), v posebnih okoliščinah;
- različno obravnavo, ki zaradi dajanja prednosti določenim podjetjem odstopa od notranje logike običajnih pravil (pomoč) ⁽²⁾.

Ta razlika je opisana tudi v poglavju 17B.3.4(1) smernic Organa o državni pomoči glede neposrednega davka na dohodek v zvezi z utemeljitvijo odstopanja zaradi „značaja ali splošnega načrta sistema“: „Razlikovalna narava nekaterih ukrepov ne pomeni nujno, da morajo veljati za državno pomoč. Tako je pri ukrepih, ki so zaradi gospodarske utemeljitve potrebni za nemoteno delovanje in učinkovitost davčnega sistema. Vendar pa mora država EFTE zagotoviti tako utemeljitev.“ Slednje pravilo dokaznega postopka je potrdilo SES ⁽³⁾.

Norveški organi oblasti so trdili, da „*je kljub mnenju Organa, da je postopek (s spremembo imena kot postopkom za prenos lastninske pravice brez povzročitve obveznosti plačila trošarine) izjema od glavnega pravila, ta upravičen z naravo ali splošnim načrtom davčnega sistema*“. V podporo temu stališču so norveški

organi oblasti trdili, da načelo kontinuitete in preudarki o uporabi tega načela za, med drugim, trošarinske namene v zadevnem primeru pomenijo, da je izvzetje iz plačila trošarine v skladu z logiko in naravo ustrezne norveške zakonodaje. Po njihovem mnenju sporni zakon odraža načelo kontinuitete in je v skladu s splošnimi pravili, ki urejajo preoblikovanja.

Ob tem argumentu Organ ugotavlja, da gre v obravnavanem primeru za vprašanje obsega načela kontinuitete v zvezi z obveznostjo plačila taks za listine in ne za obseg samega načela kontinuitete, in od tod se uporablja v pravo družb.

Na podlagi analize pravil, ki veljajo za izvzetja iz plačila trošarin, navedenih pod točko I.4 zgoraj, Organ zagovarja mnenje, da bi kljub temu, da je imelo načelo kontinuitete v času ustanovitve podjetja Entra lahko temeljno vlogo v norveški zakonodaji, takrat ni bilo neločljiv in splošen del pravil in postopkov za trošarine v zvezi z drugimi vrstami preoblikovanj podjetij.

Kot je že bilo navedeno, so do julija 2005 preudarki o kontinuiteti pomenili, da se lahko registracija z novim lastnikom opravi s spremembo imena in ne s spremembo lastninske pravice, ki povzroči plačilo trošarine, samo kadar je bilo lastništvo preneseno v okviru združitve med družbami z omejeno odgovornostjo. V nasprotju s tem je bilo plačilo trošarine posledica registracije ali prenosa lastninske pravice v zemljiški knjigi pri razdružitvah, preoblikovanjih iz ene oblike podjetja v drugo, prenosih lastništva iz skupnega lastništva v obliko partnerstva in prenosu lastništva z občine na ločeno pravno osebo, ki je v celoti v lasti občine ⁽⁴⁾.

Norveški organi oblasti so pojasnili, da je logiko izvzetij iz splošnega pravila o trošarini mogoče najti v načelu kontinuitete. Vendar pa organi oblasti niso pojasnili logike različne obravnave zgoraj navedenih vrst prenosov. V nasprotju s tem je norveška vlada zgolj navedla, da bi bilo dejansko bolj logično podobno obravnavati združitve in nekatera druga preoblikovanja. Vendar je spremenjena razlaga Zakona o taksi za listine, s katero so želeli poenotiti obravnavo nekaterih različnih okoliščin, začela veljati šele julija 2005, kar je pet let po ustanovitvi podjetja Entra. Zato Organ težko ugotovi kakršno koli drugo logiko razlage Zakona o taksi za listine, ki je veljala ob času ustanovitve podjetja Entra, kot to, ki izhaja iz navedenih okoliščin, in sicer, da bi se lahko izognile trošarinam, ki jih je sicer treba plačati, samo združitve med podjetji z omejeno odgovornostjo. Uporaba načela kontinuitete v zvezi z Zakonom o taksi za listine je bila omejena na take primere in ne na druge primere, kot je navedeno zgoraj.

⁽¹⁾ V zvezi s tem glej: primer 173/73 Italija proti Komisiji [1974] PSES 709 (odstavek 33) in primer C-75/97 Kraljevina Belgija proti Komisiji [1999] PSES stran I-3671.

⁽²⁾ Glej med drugim združene primere E-5/04, E-6/04 in E-7/04 Fesil, Pil in Kraljevina Norveška proti Nadzornemu organu EFTA, sodba z dne 21. julija 2005 (odstavki 82–85); primer 173/73 Italija proti Komisiji [1974] PSES 709 (odstavek 33) in primer C-143/99 Adria Wien Pipeline [2001] PSES I-8365 (odstavek 42); primer C-157/01 Kraljevina Nizozemska proti Komisiji, naveden zgoraj (odstavek 42), in primer C-308/01 GIL Insurance Ltd, naveden zgoraj.

⁽³⁾ Glej npr. primer C-157/01 Kraljevina Nizozemska proti Komisiji, naveden zgoraj, odstavek 43.

⁽⁴⁾ Glej točko I.4 zgoraj.

Kakor je navedeno v točki 1.2.1 zgoraj, Organ vsekakor meni, da je ustanovitev podjetja Entra veliko bolj podobna okoliščinam, v katerih bi bila posledica vpisa v zemljiško knjigo v ustreznem času plačilo trošarine, kot tistim, v katerih te posledice ne bi bilo. Na podlagi tega si Organ ne predstavlja, da bi lahko bilo izvzetje v spornem zakonu upravičeno z naravo in logiko norveških pravil, ki zadevajo trošarino v času, ko je bilo izvzetje uporabljeno. To ne spremeni ocene, da so bila podobna preoblikovanja javnih komercialnih dejavnosti prav tako izvzeta iz plačila trošarin. Upoštevanje temeljnih ciljev načela kontinuitete ne more upravičiti tega, da bi morala izjema od splošnega pravila o trošarinah veljati za določena preoblikovanja, če podobne izjeme ne veljajo za najbolj primerljiva zasebna preoblikovanja.

1.2.3 Italijanski primer

Norveški organi oblasti so se sklicevali na odločbo Evropske komisije in ugovarjali, da so dejanske okoliščine tega primera enake kot v primeru podjetja Entra.

V Odločbi Komisije z dne 5. junija 2002 ⁽¹⁾ je Komisija preučila italijansko zakonodajo, ki je predvidevala poseben davčni režim za delniške družbe z večinskim javnim deležem, ustanovljene v skladu s posebno zakonodajo. V zvezi s tem je italijanska zakonodaja posebej predvidela izvzetje iz plačila vseh davkov na prenos v zvezi s preoblikovanjem posebnih in občinskih podjetij v delniške družbe („izvzetje od davka na prenos“). V italijanskem pravnem sistemu so se davki na prenos ponavadi uporabljali pri ustanavljanju novih gospodarskih subjektov ali pri prenosu premoženja med različnimi gospodarskimi subjekti. Vendar pa so italijanski organi pojasnili, da italijanska zakonodaja na splošno odraža načelo davčne nevtralnosti (kar pomeni, da se davek ne uporablja) v okviru preoblikovanja pravnega statusa družbe (in sicer „*kadar se pravni status podjetja spremeni, podjetje pa ostane enako z gospodarskega vidika*“) ⁽²⁾.

Komisija je ugotovila, da je kljub temu, da je bilo videti, da je likvidacija občinskega podjetja in vzpostavitev „nove“ delniške družbe enaka ustanovitvi novega gospodarskega podjetja, to bilo samo navidezno zaradi pravnih formalnosti. V resnici je bila nova delniška družba isti gospodarski subjekt kot občinsko podjetje, vendar deluje z drugačnim pravnim statusom. Ob upoštevanju tega je Komisija sprejela, da je bilo splošno načelo davčne nevtralnosti v italijanski zakonodaji podobno uporabljeno v zvezi z okoliščinami, ki se uvrščajo v posebni davčni režim. Zato ni bilo treba plačati davka na prenos ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Primer C 27/99, objavljen v UL L 77, 24.3.2003, str. 21.

⁽²⁾ Glej odstavek 37 odločbe.

⁽³⁾ Glej odstavke 76–81 odločbe.

Organ razume argumente Komisije, da bo ko nacionalna zakonodaja, ki zadeva plačilo taks s koleki v zvezi s preoblikovanjem, ki ga opravijo zasebna podjetja, temelji na splošnem načelu davčne nevtralnosti – tako da je poudarek na kontinuiteti istega gospodarskega subjekta, ne pa na tem, da je pravni subjekt, uporabljen za ta namen, isti – bo v skladu z logiko takega davčnega režima, da se to načelo razširi tudi na okoliščine, v katerih država ali občina preoblikuje gospodarski subjekt, ki je bil do takrat voden kot del države ali občine, v ločen pravni subjekt.

Organ se popolnoma strinja s takim pristopom. Vendar pa je treba logiko vsakega davčnega sistema oceniti ločeno. Odločba Komisije se je opirala na dejstvo, da je italijanski pravni sistem predvideval možnost izvzetja iz davka na prenos v okviru preoblikovanja ene oblike družbe v drugo. V nasprotju s tem norveška zakonodaja, kot so jo razlagali in uporabljali davčni organi, ni predvidevala take možnosti. Pravzaprav, kot je že bilo navedeno, primeri, ki so primerljivi s podjetjem Entra, kar zadeva zasebna preoblikovanja (v zvezi z razdružitvami ali preoblikovanjem iz ene oblike družbe v drugo), niso bili izvzeti iz plačila trošarin. Po mnenju Organa so dejanske okoliščine v teh dveh primerih torej različne. Dejstvo, da je načelo kontinuitete lahko obstajalo na drugih področjih norveške zakonodaje, predvsem vključno s pravom družb in zakonodajo, ki zadeva neposredno obdavčenje zadevnega subjekta, ne more imeti pomena pri oceni podobnosti med italijanskimi in norveškimi okoliščinami.

1.2.4 Sklepna ugotovitev o selektivnosti

Ta ukrep mora torej veljati za selektivnega v smislu člena 61 (1) Sporazuma EGP in se ne more izogniti tej klasifikaciji s sklicenjem na naravo in logiko norveških pravil o trošarinah.

1.3 Ukrep mora prejemnikom prinesiti ugodnost, ki zmanjša običajne stroške pri opravljanju njihovega posla

V skladu s sodno prakso Sodišča Evropskih skupnosti (SES) ⁽⁴⁾ in poglavjem 17B.3.1(2) smernic Organa o državni pomoči „mora ukrep prejemnikom prinesiti ugodnost, ki jih oprosti dajatev, ki jih morajo običajno plačati iz svojih proračunov. Ugodnost se lahko zagotovi z znižanjem davčne obremenitve podjetja na več načinov, vključno z: (...) popolnim ali delnim znižanjem zneska davka (kot sta izvzetje ali dobropis za že plačane davke)“.

⁽⁴⁾ Glej primer 173/73 Italija proti Komisiji [1974] PSES 709.

S sprejetjem zakonskega predpisa iz odstavka 3 spornega zakona je bilo podjetje Entra oproščeno plačila trošarin v vrednosti približno 81 milijonov NOK (približno 10 milijonov EUR). Kakor je navedeno zgoraj v točkah 1.1 in 1.2, bi moralo te dajatve drugače plačati iz svojega proračuna. Na podlagi tega je Organ ob odločbi o začetku uradne preiskave sprejel predhodni sklep, da je podjetje Entra prejelo ugodnost v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP.

V nasprotju s tem so norveški organi oblasti ugovarjali, da ta pogoj ni izpolnjen iz dveh razlogov: najprej, da izvzetje ni postavilo podjetja Entra v boljši konkurenčni položaj v primerjavi z zasebnim vlagateljem. In drugič, da bi struktura kapitala, trdnost in skupne vrednosti v družbi ostali nespremenjeni, če bi bila trošarina plačana. V nadaljevanju bo Organ razpravljal o teh argumentih.

1.3.1 Primerjava z zasebnimi podjetji

Kot je navedeno zgoraj v točki I.3.1, je norveška vlada v predlogu Parlamentu navedla, da bi se zasebni lastnik lahko odločil, da ne bo prenesel lastninske pravice, ampak, na primer, obdržal lastninsko pravico v holdingu ob ustanovitvi nove družbe. Država mora po navedbah norveških organov oblasti prenesti premoženje na nov pravni subjekt. Zato norveški organi oblasti trdijo, da pri izvzetju podjetja Entra iz plačila takse za listine ni izkrivljanja konkurence.

V skladu z mnenjem Evropskega sodišča prve stopnje prednost v smislu člena 87(1) ES (ki ustreza členu 61(1) EGP) ne obstaja nujno v vseh okoliščinah, kadar je ukrep uveden, da bi priprečili strukturno prikrašanost javnega podjetja v primerjavi z njegovimi tekmeci iz zasebnega sektorja⁽¹⁾. Namen člena 61(1) Sporazuma EGP je samo prepovedati ugodnosti za določena podjetja, koncept pomoči pa zajema samo ugodnosti ali oprostitev bremen, ki so ponavadi predvidena v proračunu podjetja, in morajo veljati za gospodarsko ugodnost, ki je upravičeno podjetje ne bi pridobilo pod običajnim tržnimi pogoji. Vendar pa se Organ ne strinja z norveškimi organi oblasti, da argumenti, ki jih je predstavila Norveška, lahko pripeljejo do ugotovitve, da primerjava z zasebnimi subjekti kaže, da podjetje Entra ni dobilo ugodnosti s tem, ko je bilo oproščeno plačila trošarin.

Metode, ki jih lahko uporabi zasebni lastnik, da se izogne plačilu trošarine, so prav tako na voljo podjetjem, ustanovljenim v okviru državnih privatizacij. Strukturna prikrašanost, za katero norveški organi oblasti trdijo, da jih je doletela, ni bila pravnega značaja. Norveška zakonodaja ne bi izključila ustanovitve in prenosa premoženja na podjetje Entra, ne da bi bilo to registrirano v zemljiški knjigi. Poleg tega bi podjetje Entra in norveški organi oblasti lahko sprejeli enake previdnostne ukrepe kot zasebni subjekt. Razlog, da te metode niso bile uporabljene v zvezi z organizacijo Statsbygg in podjetjem Entra, je bil le, da so norveški organi oblasti ugotovili, da so politične, upravne in praktične nevšečnosti, povezane s zadevnimi metodami, tako negativne, da bi moralo podjetje Entra postati novi lastnik.

Po mnenju Organa takšni preudarki ne morejo pripeljati do ugotovitve, da podjetje Entra ni pridobilo ugodnosti z izvzetjem iz plačila trošarine. To izhaja že iz dejstva, da vse metode, ki se lahko uporabijo za izogibanje trošarinam, temeljijo na tem, da se ne registrira prenos lastništva (lastništvo se obdrži). Če se lastništvo („grunnbokshjemmel“) ne prenese, ni treba plačati trošarine. Vendar zaščita, ki jo nudi registracija, ni na voljo zasebnim subjektom, ki ne prenesejo lastništva, medtem ko je podjetje Entra dobilo to zaščito. Takšne metode torej niso enakovredne postopku, ki je bil opravljen v zadevnem primeru, ko je podjetje Entra postalo novi lastnik.

Poleg tega si tudi Organ v tem primeru ne predstavlja, da je navedeni strukturni problem za norveško državo bistveno drugačnega značaja kot tisti, s katerim se srečujejo zasebni subjekti. Morda je res, da bi lahko dejstvo, da se lastništvo v praksi ne prenese, v nekaterih pogledih prineslo večje nevšečnosti subjektu v javni lasti kot zasebnemu podjetju. Vendar pa je treba po mnenju Organa vprašanja, ki zadevajo odnose *inter partes* med prejšnjim in sedanjim lastnikom nepremičnine, obravnavati ločeno od razprav v zvezi z registracijo v zemljiški knjigi. Ta registracija ponavadi ne vpliva na odnose *inter partes* med dvema pravnima subjektoma, temveč je pomembna samo v zvezi s tretjimi stranmi. Zato je registracija lahko pomembna za kupca, da se izogne temu, da bi tretja stran, ki v dobri veri kasneje kupi premoženje od prejšnjega lastnika, imela večjo lastniško pravico do nepremičnine. To je pomembno tudi za zaščito pred upniki prejšnjega lastnika, ker lahko vpliva na sposobnost kupca za pridobitev hipoteke in drugih posojil. V vseh teh okoliščinah je prikrašanost, če se ne opravi registracija v zemljiški knjigi, v bistvu enaka za podjetja v zasebni in javni lasti. V bistvu so lahko v nekaterih pogledih navedene metode manj ugodne za zasebna podjetja v primerjavi z javnimi, ker registracija izjave o omejitvi pravice do lastništva ne izključuje tveganja prenehanja pravic upnika ali stečajne mase kot zakonitega naslednika dolžnikovega premoženja.

⁽¹⁾ Glej primer T-157/01 *Danske Busvognmænd proti Komisiji*, sodba z dne 16. marca 2004, odstavek 57.

Nazadnje Organ poudarja, da norveški organi oblasti niso dokazali, da bi se zasebna stranka zagotovo odločila, da ne bi prenesla lastništva. Norveška je samo ugovarjala, da bi bilo bolj verjetno, da bi se zasebni subjekt v podobnih okoliščinah odločil, da ne bi prenesel lastništva v zemljiški knjigi.

1.3.2 Argument v zvezi z otvoritveno bilanco

Kakor je že navedeno, so norveški organi oblasti trdili ⁽¹⁾, da se izvzetje iz plačila trošarine ne sme upoštevati ločeno od otvoritvene bilance stanja podjetja. Trdili so, da zadevni ukrep ni vplival na strukturo kapitala, trdnost in skupno vrednost družbe. Teoretično bi bilo treba v primeru, da bi morali trošarine upoštevati v otvoritveni bilanci stanja, imeti nadomestno otvoritveno bilanco, v kateri bi bila vrednost premoženja zmanjšana za znesek, ustrezen trošarini.

Kakor je navedeno v točki 1.2 zgoraj, je bilo podjetje Entra v skladu z običajnimi pravili norveškega davčnega sistema dolžno plačati trošarino. Posledično je davčna osnova za trošarino transakcijska vrednost med prodajalcem in kupcem, ne glede na to, kako je bila določena otvoritvena bilanca. Ne glede na to, kaj bi lahko kupec (Entra) ali prodajalec (država) menila glede dogovorjene cene, morajo davčni organi pri izračunavanju trošarine, ki jo je treba poravnati, upoštevati to ceno in nič drugega.

Načeloma se Organ ne strinja z norveškimi organi oblasti, da ta davčna olajšava ne bi mogla pomeniti ugodnosti v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP, če je izvzetje iz plačila trošarine vplivalo na pripravo otvoritvene bilance stanja podjetja Entra na način, ki bi domnevno nevtraliziral ugodnost, izhajajočo iz izvzetja iz plačila davkov. V skladu z norveško zakonodajo bi bilo podjetje Entra v primeru, da ne bi obstajal odstavek 3 spornega zakona, davčnim organom dolžno plačati trošarino na dogovorjeno transakcijsko ceno opravljene registracije, pri čemer to ni povezano s tem, da je bila transakcijska cena morda drugačna. Ta davek ni bil nikoli plačan in v tem primeru se obravnava to neplačilo davka. Vplivi drugih okoliščin na otvoritveno bilanco stanja podjetja Entra, zlasti vprašanje, ali bi prodajalec v primeru, da bi Entra plačala trošarino, sprejel nižje plačilo za stavbe, so dejavniki, ki jih ni mogoče upoštevati pri ugotavljanju, ali je bilo podjetje deležno ugodnosti ali ne.

Argument norveških organov oblasti, da bi morali obravnavati to izvzetje iz plačila davkov v povezavi s sicer drugačnimi cenami nepremičnin, temelji na utemeljitvi, da je pomoč, izhajajoča iz izvzetja iz plačila davkov, povzročila izgubo podjetja Entra v obliki višje cene za prenesene nepremičnine. Vendar pa bi bilo po mnenju Organa upoštevanje vsega, kar lahko izhaja iz bolj ali manj neposrednih ekonomskih posledic ukrepa pomoči za določenega upravičenca do pomoči, v nasprotju s pristopom, ki se ponavadi uporablja v primerih državne pomoči. V podobnem smislu ponavadi ni mogoče priznati, da je treba ekonomske posledice, ki izhajajo iz ukrepov pomoči, dogovorjenih s pogodbenimi razmerji med upravičencem do pomoči in drugo pravno osebo, upoštevati pri presoji, ali ukrep pomoči šteje za ugodnost v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP in v kakšnem obsegu. V zvezi s tem Organ poudarja, da bi morala norveška država kot pobiralka davkov in prodajalka nepremičnin v okviru režima državne pomoči veljati za dve ločeni pravni osebi.

Zaradi tega se Organ ne more strinjati z norveško vlado, da podjetje Entra ni bilo deležno ugodnosti v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP na tak način, da je bilo izvzeto iz plačila trošarine, poleg tega pa je bilo še vedno deležno zaščite, ki je posledica registracije v zemljiški knjigi.

V dopisu Ministrstva za trgovino in industrijo z dne 4. junija 2003 ministrstvo trdi naslednje: „Teoretično bi bilo treba v primeru, da bi morali takse za listine in pristojbine za registracijo upoštevati v otvoritveni bilanci stanja, imeti prilagojeno in nadomestno otvoritveno bilanco stanja, kakor je opisana v dodatku 2.“ V dodatku 2 je predstavljena nadomestna otvoritvena bilanca stanja, pri kateri so bilančne vsote in lastniški deleži enaki, vrednost premoženja pa je zmanjšana za vrednost, ustrežno trošarini. Ministrstvo je sklenilo, da podjetje Entra zaradi izvzetja iz plačila trošarine ni bilo deležno ekonomskih prednosti.

Hipotetična otvoritvena bilanca stanja, ki jo opisujejo norveški organi oblasti, temelji na predpostavki, da kupec (Entra) ne bi zmanjšal svoje zahtevane stopnje donosa (9,5 %) in udeležnosti lastnega kapitala v celotnem kapitalu podjetja (40 %), če bi moral plačati trošarino. To pomeni, da hipotetična otvoritvena bilanca stanja temelji na predpostavki, da mora prodajalec vedno plačati 100 % trošarine in da bi bila vrednost nepremičnin v nadomestni otvoritveni bilanci stanja znižana za vsoto, ki bi točno ustrezala trošarini.

⁽¹⁾ Dopisi z dne 4. junija 2003, 16. septembra 2004 in 30. junija 2005 Ministrstva za trgovino in industrijo.

Organ nima razloga, da bi dvomil o pravni veljavnosti metode čiste sedanje vrednosti pri določanju otvoritvene bilance stanja podjetja Entra. Vendar pa bi, kakor kažejo poskusi norveške vlade, da bi ugotovila pravilno vrednost nepremičnin (glej točko I.2.2 zgoraj in znatne razlike med vrednostmi), lahko uporabili druge metode. Lahko bi uporabili tudi druge predpostavke; te drugačne metode in predpostavke pa bi lahko imele za posledico tudi situacijo, v kateri stroškov zaradi davkov ne bi v celoti kril prodajalec. Pri normalnih razmerah na trgu, v katerih nastopa več ponudnikov, je bolj verjetno, da bi si prodajalec in kupec morala razdeliti stroške zaradi trošarin na dogovorjeno transakcijsko ceno.

Organ meni, da ni mogoče določiti splošnega pravila, po katerem bi tržna cena nepremičnine vedno zrasla natančno za vrednost, ki bi jo kupec ponavadi moral plačati zaradi posrednih davkov na registracijo te nepremičnine v okoliščinah, ko so bili ti davki že plačani ali pa ne bodo obračunani zaradi zakonskega izvzetja iz plačila. Ministrstvo za trgovino in industrijo v svojem dopisu z dne 30. junija 2005 priznava, da ni mogoče sprejeti tako splošnega sklepa in da argument vlade o čistem učinku na neplačevanje trošarin temelji izključno na uporabi posebne metode za ocenjevanje vrednosti, ki se jo je vlada odločila uporabiti pri podjetju Entra.

V zadevnem primeru se Norveška ni odločila, da bi odmerila trošarino podjetju Entra, in je opredelila, da je bila kasnejša ocenjena vrednost teh nepremičnin odvisna od tega dejstva. Zaradi tega Norveška v bistvu trdi, da bi se v hipotetičnih okoliščinah, v katerih bi za podjetje Entra veljale normalne trošarine, še vedno odločila za uporabo metode čiste sedanje vrednosti in bi za izračun prodajne cene uporabila iste predpostavke. Priznavanje takega argumenta bi pomenilo, da bi bilo področje veljavnosti člena 61(1) Sporazuma EGP odvisno od zmožnosti države EGP, da prepriča Nadzorni svet in Sodišče EFTA, da bi v hipotetičnih situacijah sprejelo zadevne ukrepe.

Končno pa Organ poudarja, da je bil v zelo malo primerih, ko je Sodišče v različnih okoliščinah sprejelo argumente *quid pro quo*, predpogoj, da se je o izravnalnem mehanizmu vedno odločilo prej (in ne za nazaj) na jasno opredeljen, objektivni in pregleden način ⁽¹⁾. Vendar pa ni bilo nikjer v pripravljalnih delih za ustrezno zakonodajo opredeljeno, da bi bil predpogoj za odobritev ugodnosti, izhajajoče iz izvzetja iz plačila trošarine, tak, da bi bilo treba to ugodnost kriti z višjo ocenjeno vrednostjo zadevne nepremičnine, kot bi jo zasebnik plačal za

nepremičnino na javni dražbi. Nasprotno – videti je, da je argument norveških organov oblasti, da podjetje Entra ni bilo deležno ugodnosti v primerjavi z okoliščinami, pri katerih bi morale plačati trošarino, v nasprotju z izrecno navedenim ciljem oprostiti podjetja Entra od plačila trošarine. Kakor je navedeno v točki I.3.1 zgoraj, je bilo v vladnem predlogu norveškega parlamenta razloženo, da je bil cilj določbe o izvzetju, da podjetje Entra ne bi prenašalo gospodarske obremenitve s trošarino, ker bi se lahko konkurenčna zasebna podjetja večinoma izognila tej obremenitvi na druge načine. Z drugimi besedami: predlog parlamentu vsebuje temeljno predpostavko, da bi plačilo trošarine za podjetje Entra resnično pomenilo gospodarsko manj ugodne okoliščine, kot če mu teh dajatev ne bi bilo treba plačati. Poleg tega je parlamenta ni nameraval prisiliti podjetja Entra v ta neugodni položaj.

1.3.3 Sklepna ugotovitev glede ugodnosti

Sklep Organa je, da je člen 3 spornega zakona podjetju Entra prinesel ugodnost v skladu s pomenom člena 61(1) Sporazuma EGP.

1.4 Ukrej mora izkrivljati konkurenco ali bi jo lahko izkrivljala in mora vplivati na trgovino med pogodbenicami

V uvodni odločbi je Organ prišel do predhodnega sklepa, da bi zadevni ukrep dejansko lahko izkrivljala konkurenco in vplival na trgovino znotraj EGP v skladu s pomenom člena 61(1) Sporazuma EGP. V nasprotju s tem so norveški organi oblasti trdili, da zadevni ukrep „ne bo vplival na trgovino med pogodbenicami“ in da mora Organ oceniti zadevni trg. Poleg tega so norveški organi oblasti trdili, da „vlagatelji, ki niso iz Norveške, niso delovali na norveškem trgu nepremičnin“ ⁽²⁾.

Evropsko sodišče je bilo mnenja ⁽³⁾, da je konkurenca izkrivljena od trenutka, ko državna finančna pomoč okrepi položaj nekega podjetja v primerjavi z drugimi konkurenčnimi podjetji. Dodelitev pomoči zmanjša stroške in tako za upravičencem prinese konkurenčno prednost pred tistimi podjetji, ki morajo sami kriti vse stroške. Na tej podlagi Organ sklepa, da je pomoč, dodeljena podjetju Entra v obliki oprostitve od plačila trošarine, izkrivljala konkurenco v skladu s pomenom člena 61(1) Sporazuma EGP. Norveški organi oblasti dejansko niso zagovarjali mnenja, da konkurenca ni bila izkrivljena (ampak samo, da ni bilo vpliva na trgovanje).

⁽¹⁾ Za ustrezen pristop k povezanemu področju državne pomoči glej primer C-280/00 *Altmark Trans GmbH* [2003] ECR I-7747 (odstavki od 83 do 95). Glej tudi točke 117–129 generalnega pravobranilca Jacobsa v primeru C-126/01 *GEMO* [2003] PSES I-3769.

⁽²⁾ Glej dopis z dne 16. septembra 2004 Ministrstva za trgovino in industrijo.

⁽³⁾ Primer 730/79 *Philip Morris Holland BV proti Komisiji* [1980] PSES 2671, odstavek 11.

Pri vprašanju učinka na trgovino je treba preveriti, ali je zadevna pomoč lahko okrepila položaj enega podjetja v primerjavi z drugimi, ki temu podjetju konkurirajo na področju trgovine v EGP ⁽¹⁾. Kakor je trdilo Sodišče EFTA, se od Organa ne pričakuje, da bo ugotovil, da ima pomoč znaten vpliv na trgovino med pogodbenicami, ampak samo, da bo preveril, ali bi ta pomoč utegnila imeti tak vpliv ⁽²⁾. Zaradi tega se je merilo glede učinka na trgovino običajno razlagalo na omejevalni način, tako da je ukrep v splošnem štel za državno pomoč, če je lahko vplival na trgovino med državami EGP ⁽³⁾.

V skladu s poglavjem 17B.3(2) smernic Organa o državni pomoči „v skladu s sodno prakso za namene te določbe šteje, da je merilo, po katerem mora biti zaznan vpliv na trgovino, izpolnjeno, če podjetje, ki pomoč prejme, opravlja gospodarsko dejavnost, ki vključuje trgovino med pogodbenicami“. Vendar pa lahko pomoč vpliva na trgovanje znotraj EGP, tudi če podjetje, ki prejme pomoč, samo ne sodeluje pri čezmejnih dejavnostih ⁽⁴⁾. To se zgodi, ker se lahko zaradi državne podpore podjetju vzdržuje ali povečuje notranja ponudba, posledica pa je, da se zmanjšajo možnosti podjetij, ustanovljenih v drugih državah EGP, da svoje storitve ponujajo na trgu te države ⁽⁵⁾.

Glede na letne računovodske izkaze podjetja Entra za leto 2001 se podjetje Entra ukvarja z „razvojem, dajanjem v najem, upravljanjem, dejavnostmi, prodajanjem in kupovanjem nepremičnin na Norveškem“.

Podjetje Entra je član „Združenja za komercialne nepremičnine“ („Foreningen Næringseiendom“) ⁽⁶⁾, katerega člani se v celoti ali delno ukvarjajo z enako vrsto dejavnosti kot podjetje Entra. Združenje za komercialne nepremičnine je imelo oktobra 2005 74 članov. Med člani so podjetja kot ABB AS-Eiendom, Aberdeen Property Investors, Avantor AS, ICA Eiendom Norge

AS, KLP Eiendom AS, Linstow ASA, Mustad Eiendom AS, NCC Property Development AS, Reitan Eiendom AS, Skanska Eiendomsutvikling AS, Smedvig Eiendom AS, Steen & Strøm ASA, Storebrand Eiendom AS, Umoe Sterkorder AS, Veidekke Eiendom AS, Vesta Forsikring AS-Eiendom in Vital Eiendomsforvaltning AS ⁽⁷⁾.

Največja nepremičninska družba (ali skupina družb) v norveški lasti je Olav Thon Gruppen. Ta skupina je delovala že leta 2000, ko je bilo ustanovljeno podjetje Entra. Skupina Olav Thon Gruppen ima trenutno v lasti 320 nepremičnin na Norveškem in 18 v tujini (v glavnem v Bruslju). Prvo nepremičnino v Bruslju so kupili leta 1988 (Thon Belgium SA). Pri skupini je zaposlenih okrog 3 400 ljudi. Poleg tega, da daje pisarniške prostore v najem, se ta skupina ukvarja tudi s hoteli, restavracijami in nakupovalnimi centri ⁽⁸⁾.

Ena od zgoraj navedenih družb, Linstow AS, ima v lasti in razvija nepremičnine na Norveškem, v Baltskih državah, na Portugalskem in Švedskem. Družba Linstow AS je v celoti v lasti skupine Anders Wilhelmsen Group, ki je to družbo leta 1999 kupilo in jo črtalo s seznama pri borzi v Oslu. Skupina Anders Wilhelmsen Group je eden od lastnikov ladjarja Royal Caribbean Cruise Line (RCCL). Med drugim družba Linstow AS upravlja norveški portfelj (Nordea Portfolio) nepremičnin v lasti družbe Curzon Global Partners. V tem portfelju je bilo do novembra 2005 31 nepremičnin po vsej Norveški. Družba Curzon Global Partners je družba za upravljanje investicijskih skladov s sedežem v Londonu in v lasti družbe IXIS AEW Europe (IAE). Družba IAE je evropski upravitelj investicij v nepremičnine v lasti francoskih družb in . Družba IAE je odgovorna za upravljanje premoženja, vrednega približno 11 milijard EUR ⁽⁹⁾.

Ena od drugih družb, ICA Eiendom Norge AS, je hčerinska družba švedske družbe ICA Fastigheter AB. Družba Fastigheter AB je podružnica družbe ICA AB, ki je lastnica te družbe v celoti. Družba Fastigheter AB gradi, upravlja in prodaja nepremičnine v Skandinaviji in v baltskih državah. Ta portfelj ima knjigovodsko vrednost 5,7 milijarde SEK in večinoma vključuje trgovine in skladišča. Poleg trgovin ICA in družb ta družba ponuja tudi nepremičnine zunanjim strankam. Skupina ICA (ICA AB) je ena od glavnih maloprodajnih podjetij v skandinavski regiji, ki ima v Skandinaviji in v baltskih državah več kot 2 600 svojih in povezanih trgovin ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ Med drugim glej primer C-126/01 *Gemo*, sodba z dne 20. novembra 2003; primer E-6/98 *Norveška vlada proti Nadzornemu organu EFTA* [1999]; poročilo Sodišča EFTA, stran 76, odstavek 59; primer 730/79, *Philip Morris proti Komisiji* [1980] PSES 2671, odstavek 11.

⁽²⁾ Med drugim glej združene primere E-5/04, E-6/04 in E-7/04 *Fesil, Pil in Kraljevina Norveška proti Nadzornemu organu EFTA*, sodba z dne 21. julija 2005 (odstavek 94).

⁽³⁾ Združeni primeri T-298/97 – T-312/97 e.a., *Alzetta a.o. proti Komisiji* [2000] PSES-2319, odstavki od 76 do 78.

⁽⁴⁾ Primer T-55/99 *CETM proti Komisiji* [2000] PSES II-3207, odstavek 86.

⁽⁵⁾ Primer C-303/88 *Italija proti Komisiji* [1991] PSES I-1433, odstavek 27; združeni primeri od C-278/92 do C-280/92 *Španija proti Komisiji* [1994] PSES I-4103, odstavek 40.

⁽⁶⁾ Združenje za komercialne nepremičnine je del Federacije norveških gradbeniških podjetij („Byggenaringens Landsforening – BNL“). BNL je del Konfederacije norveških podjetij (Confederation of Norwegian Enterprise – NHO).

⁽⁷⁾ Vir: <http://www.foreningen-naringseiendom.no/medlemsbedriftene>

⁽⁸⁾ Vir: <http://www.olavthon.no/>

⁽⁹⁾ Vir: <http://www.ne.no/linstow>

⁽¹⁰⁾ Vir: http://www.ica.no/FrontServlet?s=eiendom&state=eiendom_dynamic&viewid=919&expand=1

V istem času, kot je bilo ustanovljeno podjetje Entra (leta 2000), je bila družba Aberdeen Property Investors Norway AS ustanovljena kot hčerinska družba družbe Aberdeen Property Investors. Družba Aberdeen Property Investors je del skupine Aberdeen Asset Management PLC, neodvisne skupine za upravljanje sredstev, ki kotira na londonski borzi. Trenutno družba Aberdeen Property Investors upravlja za 7,8 milijarde EUR investicij v nepremičnine v severni Evropi; od tega se nepremičnine v vrednosti 9 milijard NOK (okrog 1,1 milijarde EUR) nahajajo na Norveškem. Leta 2001 je družba Aberdeen Property Investors Norway AS kupila družbo Norske Liv Eiendom, še eno nepremičninsko družbo na norveškem trgu, tako da ta družba danes med drugim upravlja nepremičninske portfelje NSB, Nordea Liv in API Eiendomsfond. Družba Aberdeen Property Investors ima na Norveškem 200 zaposlenih ⁽¹⁾.

Od zgoraj navedenih družb, ki delujejo na istem trgu kot Entra (razvoj, dajanje v najem, upravljanje, dejavnosti, prodajanje in kupovanje nepremičnin na Norveškem) in ki so delovale že leta 2000, ko je bila ustanovljena Entra, je torej jasno, da je nekaj teh družb imelo lastnike, ki niso Norvežani; nekaj od teh je delovalo tako na Norveškem kot zunaj Norveške; nekaj od njih pa je upravljalo več nepremičninskih portfeljev, katerih lastniki so bile tuje stranke.

Iz opisa v točki I zgoraj sledi, da so bili premoženje in dejavnosti, preneseni na podjetje Entra, izpostavljeni konkurenci. Skladno s tem podjetje Entra konkurira drugim ponudnikom nepremičnin. To velja za podjetje Entra kot lastnika, kupca, prodajalca, vlagatelja in upravljavca nepremičnin. Podjetje Entra deluje po vsej Norveški na trgu, na katerem delujejo tudi gospodarski subjekti iz drugih držav EGP. Posledično je izpolnjen tudi pogoj 4, ker navedeni ukrep vpliva na konkurenco ali bi lahko vplival na konkurenco in na trgovino med pogodbenicami.

2. Združljivost pomoči

Na podlagi navedenih preudarkov so zadevna izvzetja iz plačila davkov pomoč v skladu s pomenom člena 61(1) Sporazuma EGP.

Norveški organi oblasti so zagovarjali stališče, da zadevni ukrep ni pomoč in niso predstavili nobenega argumenta glede združljivosti. Vendar pa je treba potem, ko se oceni verjetni vpliv državne pomoči, presoditi, ali bi bila takšna pomoč lahko združljiva s Sporazumom EGP na podlagi členov 61(2) in (3) Sporazuma.

Uporaba izjem v skladu s členom 61(2) ni ustrezna. Ustanovitev podjetja Entra nima za posledico nobene pomoči, ki bi imela socialni značaj, odobren posameznim potrošnikom, ali pomoči, ki bi nadomestila škodo, povzročeno zaradi naravnih nesreč ali izjemnih okoliščin.

V skladu s členom 61(3)(a) lahko pomoč šteje za skladno s Sporazumom EGP, kadar je namenjena pospeševanju gospodarskega razvoja območij, kjer je življenjska raven izjemno nizka ali kjer je podzaposlenost velika. Ker zadevni ukrep ni omejen na taka območja, ta določba ne velja. Poleg tega tudi ne velja izvzetje, določeno v členu 61(3)(b). Hkrati pa Organ glede izvzetja, določenega v členu 61(3)(c), ne sme meniti, da lahko ta pomoč šteje za spodbujanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti na določenih gospodarskih področjih v skladu s pomenom tega člena. Posledično ta pomoč ni upravičena do nobenih izvzetij, predvidenih v členu 61(3) Sporazuma.

3. Postopkovne zahteve in narava pomoči

3.1 Obveznost glede obveščanja

V členu 1(3) dela I Protokola 3 Sporazuma o nadzoru in sodišču je navedeno: „Nadzorni organ EFTA mora biti obveščen o vseh načrtih za dodelitev ali spremembo pomoči dovolj zgodaj, da lahko predloži pripombe.“ Pomoč, zagotovljena brez obvestila, ali pomoč, o kateri se obvesti prepozno, to je po tem, ko že „začne veljati“, velja za nezakonito pomoč.

Organ ni bil obveščen o izvzetju iz plačila trošarine, zagotovljenem ob ustanovitvi podjetja Entra, izvzetje pa je začelo veljati.

3.2 Povračilo

Organ norveško vlado opozarja na člen 1 dela II Protokola 3 Sporazuma o nadzoru in sodišču. Izvzetje iz plačila trošarine je bilo uvedeno po začetku veljavnosti Sporazuma EGP. Zato bi kakršna koli pomoč v tem primeru morala veljati za novo pomoč. Kakor je navedeno zgoraj, ni bilo prejeto nikakršno obvestilo o taki pomoči. V tem primeru pomoč velja za nezakonito, kakor je opredeljeno v členu 1(f) dela II Protokola 3 Sporazuma o nadzoru in sodišču.

Organ odreja, da mora zadevna država EFTE v primerih nezakonitih pomoči (če bi ugotovili, da so te pomoči nezdružljive) v skladu s členom 14 dela II Protokola 3 Sporazuma o nadzoru in sodišču praviloma dobiti povrnjeno pomoč od prejemnika pomoči.

⁽¹⁾ Vir: <http://www.aberdeenpropertyinvestors.no>

Organ meni, da v pričujočem primeru ne obstajajo splošna načela, ki bi izključevala povračilo. V skladu s sodno prakso je odpravljanje nezakonitih pomoči s povračili logična posledica ugotovitve, da so take pomoči nezakonite. Posledično povračilo državne pomoči, ki je bila protipravno dodeljena, z namenom ponovne vzpostavitve prejšnjih okoliščin, ne more načeloma veljati za nesorazmerno s cilji Sporazuma EGP glede državnih pomoči. S povračilom pomoči prejemnik te pomoči izgubi ugodnost, ki jo je prej užival v primerjavi s svojimi konkurenti na trgu, in spet se vzpostavijo okoliščine, kakršne so obstajale pred dodelitvijo te pomoči ⁽¹⁾. Iz te funkcije povračila pomoči sledi, da Organ razen v izrednih okoliščinah načeloma ne bo presegel meja svojih pooblastil, ki so mu priznane s sodno prakso Sodišča, če bo od zadevne države EFTE zahteval, naj povrne vsote, odobrene z nezakonito pomočjo, ker samo ponovno vzpostavlja prejšnje okoliščine ⁽²⁾. In ne samo to, glede na to, da mora Organ v skladu s Protokolom 3 o nadzoru in sodišču obvezno nadzorovati državne pomoči, podjetja, ki jim je bila odobrena pomoč, načeloma ne morejo pravno utemeljeno pričakovati, da je pomoč zakonita, če ni bila odobrena v skladu s postopkom, določenim s tem protokolom ⁽³⁾.

4. Sklep

Na podlagi navedenih preudarkov Organ ugotavlja, da je izvzetje iz plačila taks za listine in pristojbin za registracijo, sprejeto ob ustanovitvi podjetja Entra, državna pomoč, ki ni združljiva z delovanjem Sporazuma EGP. Posledično Organ postopek, predviden v členu 1(2) dela I Protokola 3 o nadzoru in sodišču, zaključuje z negativnim mnenjem in odreja norveškemu organom oblasti, naj povrnejo državno pomoč in zamudne obresti, nastale v primeru podjetja Entra –

SPREJEL NASLEDNJO ODLOČBO:

1. Izvzetje iz plačila taks za listine in pristojbin za registracijo, predvideno ob ustanovitvi podjetja Entra Eiendom AS (navedeno v odstavku 3 Akta z dne 18. februarja 2000, št. 11), je državna pomoč v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP. Ta

pomoč je bila odobrena v nasprotju s postopkovnimi zahtevami člena 1(3) dela I Protokola 3 Sporazuma o nadzoru in sodišču in se ne uvršča med izjeme v skladu s členi 61(2) ali 61(3) Sporazuma EGP.

2. Norveška vlada mora od podjetja Entra izterjati navedeno plačilo taks s koleki in pristojbine za registracijo, k čemur so prištete zamudne obresti na podlagi zadevne referenčne obrestne mere, izračunane od datuma, ko bi bilo treba plačati trošarine, do datuma povrnitve stroškov.
3. Norveško vlado je treba obvestiti z dopisom, ki vsebuje kopijo te odločbe.
4. Norveška vlada mora v dveh mesecih od dneva, ko jo Organ obvesti o tej odločbi, Organ obvestiti o ukrepih, sprejetih za uresničevanje te odločbe.
5. Evropsko komisijo je treba v skladu s Protokolom 27(d) k Sporazumu EGP obvestiti s kopijo te odločbe.
6. Druge države EFTE, države članice ES in zainteresirane strani je treba obvestiti tako, da se ta odločba v njenem izvirnem jeziku objavi v sklopu EGP *Uradnega lista evropskih skupnosti* in v Dopolnilu EGP k *Uradnemu listu evropskih skupnosti*.
7. Ta odločba je verodostojna v angleškem jeziku.

V Bruslju, 14. decembra 2005

Za Nadzorni organ EFTA

Einar M. BULL
Predsednik

Kurt JÄGER
Član kolegija

⁽¹⁾ Glej primer C-350/93 *Komisija proti Italiji* [1995] PSES I-699, odstavek 22.

⁽²⁾ Glej primer C-75/97 *Belgija proti Komisiji* [1999] PSES I-3671, odstavek 66, in primer C-310/99 *Italija proti Komisiji* [2002] PSES I-2289, odstavek 99.

⁽³⁾ Glej primer C-169/95 *Španija proti Komisiji* [1997] PSES I-135, odstavek 51.